

וּכְגֻוָּנָא דָא, זֶרַע דְּבֵר נֶשׁ לְקַבִּיל מִשְׁחָא, וּבְרִית מִלָּה לְקַבִּיל פְּתִילָה, נֵר נְשָׁמַת אָדָם, לְקַבִּיל נֵר דְּשֶׁרָגָא.

חִיזוּ תְּמִינָאָה אִימָא עֵילָאָה אֶתְקַרִּיאַת 'בֵּן מְרָאָה הַנֶּגְהָ סְבִיב', מִטָּה הָאֱלֹהִים הַנֶּגְהָ, מִסְטָרָא דִּימִינָא מִטָּה כְּלָפִי חֶסֶד, לְרַחֵם עַל מְאָרֵי תִּיּוּבָתָא דְּבִיָּה אֶתְמַר, 'כִּי יִמְיֶנָּךְ פְּשׁוּטָה לְקַבִּל שְׂבִים', מִסְטָרָא דְשִׁמְאָלָא מִטָּה הָאֱלֹהִים, לְמַחָאָה בִּיה לְרִשְׁיַעֲיָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב: 'וּמִטָּף אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיָּאֵר קַח בְּיָדְךָ וְהִלְכָתָּ'.

וְשֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, לְכָל חַד שֶׁבַע יוֹמִין, סְלֶקִין מ"ט, וְהָאֵי אִיהוּ 'וּסְפָרְתָּ לָךְ שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת שָׁנִים', אֲנוּן מ"ט שָׁנִים. וּמ"ט יוֹמִין.

פירוש הבהיר

ומבאר שגם באדם ישנן שלש בחינות אלו, שמן ואש, ופתילה שאוחזות ביניהם.

וּכְגֻוָּנָא^א דָא - וכדוגמת זה הוא באדם, דהיינו זֶרַע דְּבֵר נֶשׁ - זרע של האדם, לְקַבִּיל מִשְׁחָא - כנגד השמן^ט, וּבְרִית מִלָּה לְקַבִּיל פְּתִילָה - וברית מילה כנגד הפתילה, שהיא אוחזת את השמן, דהיינו גוף האדם, ועל ידה יכולה להידלק בו הנשמה שהיא הנר^ט, 'נֵר יִי נְשָׁמַת אָדָם'^ט, דהיינו שהנשמה היא נר שדולק ממעשה התורה והמצוות, לְקַבִּיל נֵר דְּשֶׁרָגָא - כנגד אור הנר.

חוזר ומבאר את ענין המראות שראה יחזקאל.

חִיזוּ תְּמִינָאָה - המראה השמיני שראה יחזקאל, הוּא: אִימָא עֵילָאָה - אמא העליונה, דהיינו בינה, אֶתְקַרִּיאַת - והיא נקראת בפסוק: 'בֵּן מְרָאָה הַנֶּגְהָ סְבִיב'^פ, 'מִטָּה הָאֱלֹהִים הַנֶּגְהָ' כלומר מטה האלהים הוא הנוגה שנזכר בפסוק זה^{פא}, והמטה הזה יש בו חסד ויש בו דין^{פב}, מִסְטָרָא דִּימִינָא - מצד הימין שבבינה, הוּא מִטָּה כְּלָפִי חֶסֶד, דהיינו שנוטה אל החסד, לְרַחֵם עַל מְאָרֵי תִּיּוּבָתָא - לרחם על בעלי תשובה^{פג}, דְּבִיָּה אֶתְמַר^{פד} - שבו נאמר: 'כִּי יִמְיֶנָּךְ פְּשׁוּטָה לְקַבִּל שְׂבִים', דהיינו שקבלת התשובה, שהיא על ידי הבינה, היא מצד הימין שבה, מִסְטָרָא דְשִׁמְאָלָא - מצד שמאל שבבינה, היא מִטָּה הָאֱלֹהִים, דהיינו בחינת הדין^{פה}, לְמַחָאָה בִּיה לְרִשְׁיַעֲיָא - להכות בו לרשעים, הָדָא הוּא דְכְּתִיב: 'וּמִטָּף אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיָּאֵר קַח בְּיָדְךָ וְהִלְכָתָּ', הרי שהמטה היה בשביל להכות בו את פרעה, מצד הדין שבבינה, ולכן אמר הכתוב 'וּמִטָּף אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיָּאֵר'^{פו}.

ומבאר שהבינה נקראת מטה על שם מ"ט ענפי הבינה, וה' היא הבינה שער החמישים שכולל את כל השערים, וראשית מבאר את ענין ארבעים ותשעה ענפים של הבינה.

וְשֶׁבַע שַׁבָּתוֹת של ספירת העומר, לְכָל חַד שֶׁבַע יוֹמִין - לכל אחד שבעה ימים, סְלֶקִין מ"ט - עולים מ"ט, כנגד ארבעים ותשעה שערים מחמישים שערי בינה^{פי}, וְהָאֵי

איהו - וזה הוא, כלומר אותה בחינה היא, מה שאומר הפסוק **וְסִפְּרָתָּ לְךָ שִׁבְעַת שָׁבוֹת שָׁנִים**, למנין היובל, **אָנוּן** - הן שתי בחינות בסוד מ"ט, דהיינו מ"ט שָׁנִים, שהם בחינה גדולה בסוד מ"ט, ומ"ט יומין, שהם בחינה קטנה פ"ט.

הארות והערות

לנו ראה אלא דווקא למה שהיא נקראת נר מצוה מצד האש, ותורה מצד החסד, כמו שכתוב (משלי לא, כו) **וְתוֹרַת חֶסֶד**, לכן אמר שכיון שיש בה שתיים, ממילא נשמע גם שיש בה עמוד האמצעי שאוחז בשתיים, שאי אפשר להיות תורה מתהפכת לאור אלא על ידי האמצעי דהיינו הפתילה, שהיא עמוד האמצעי (אור יקר). עז. שהלחות שבאדם שהוא יורש מאביו הוא שמן (אור יקר). וראה עוד במדור 'ביאורי הזוהר'. עח. שעל ידי שיש בגוף אות קדושה ומצווה רוחנית, נאחז הנר הרוחני, דהיינו הנשמה, להידלק ולהאחז שם (אור יקר). עט. משלי (כ, כו): **נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חֶפֶשׁ כָּל תְּהַרְי כָּטָן**. לפי פשוטו כוונת הכתוב היא, כמו שדרך האדם לחפש בחושך על ידי הנר, כן חופש ה' כל מחשבות חדרי בטן על ידי נשמת האדם, כי היא יודעת הכל ומעידה עליו בדין (מצודות דוד). הזוהר לומד מפסוק זה שהנשמה היא כמו אור הנר. פ. יחזקאל (א, כח): **כִּמְרָאָה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בְעֵינֵי בְיוֹם הַקֶּשֶׁת בֵּן מְרָאָה הַנֶּגֶה סָבִיב הוּא מְרָאָה דְמוּת קְבוֹד ה' וְאֶרְאָה וְאֶפֶל עַל פְּנֵי וְאֶשְׁמַע קוֹל מְדַבֵּר**. לעיל (ס, א) נתבאר שמראה הקשת הוא החסד, ועל זה ממשיך הפסוק לומר שכן היה מראה הנגה, דהיינו הבינה, שהיא מטה כלפי חסד לקבל את השבים בתשובה, כמו שמבאר והולך (אור יקר). פא. הגר"א כתב ש'מטה האלהים הנוגה' אינו פסוק בשום מקום, וכוונת הזוהר להביא מפסוק זה ראייה שנוגה הוא מטה, שהוא בינה כמו שמבאר והולך, וציין הגר"א לדברי התוספות בעירובין (סו, א א ד"ה 'כצו אל יורה') ששם דנו התוספות על פסוקים שהוזכרו בגמרא שאינם נמצאים בכתבי הקודש, וכתבו התוספות ששמה הוא פסוק בכן סירא. ובאור יקר ביאר שהוא המשך של מה שאמר אתקריאת וכו', דהיינו שהיא נקראת מראה הנגה, והיא נקראת מטה האלהים, מראה הנגה הוא צד החסד, ומטה האלהים הוא צד הדין, ולכן הפסוק אמר 'כמראה הקשת וכו' כן מראה הנגה סביב,

דהיינו שיחזקאל ראה את הבינה כמו מראה הקשת שהיא החסד, שראה אותה בבחינת החסד שנמשכת ממנה לתחתונים, שבחינה זו נקראת נגה, דהיינו אור מאיר ומלבין מצד ימין, וראה אותה בבחינה זו מפני שאז היא הייתה מזדמנת לקבל תשובתם של ישראל בגלות, וזהו עיקר בחינתה של הבינה, שהיא נקראת תשובה, אבל בחינת מטה האלהים אינה בחינה עיקרית, שהרי כתוב (יחזקאל לג, יא) **אִם אֶחָפֶץ בְּמָוֶת הָרֹשָׁע כִּי אִם בְּשׁוּב רֹשָׁע מִדְּרָכּוֹ וְתָנִה**. פב. הגר"א. פג. שתשובה היא בבינה (הגר"א). ובחינה זו נקראת הטיה, שאין שורת קו האמצע רוצה באלו ששבים בתשובה, ודוחה אותם, מפני שהנהגה זו היא הנהגת הצדיק [יסוד], ובעלי תשובה אינם צדיקים, כדי שתועיל להם הנהגת הצדיק, שהיא שורת הרחמים האמצעיים, שהרי קלקלו בתחילתם, ולכן אין להם הנהגה אלא על ידי הטיית הבינה לחסד (אור יקר). פד. בתפילת נעילה ביום כיפור. פה. כלומר שממנה מתעוררים הדינים ולכן נקראת אלהים, וכתוב מטה האלהים בה', שהבינה היא ה' עליונה (הגר"א). פו. וכוונתו להביא ראייה שהמטה היה נצרך בשביל להכות את פרעה, דהיינו מצד הדין שבבינה, שאילו היה המטה נצרך בשביל הניסים, היה לו לומר ומטך אשר עשית בו את הניסים, וממה שאמר אשר הכית בו את היאור, נראה שהוא להכות, ואילו לניסים, היה אפשר לעשותם שלא על ידי מטה (אור יקר). פז. ורצונו לומר, ששבע ספירות התחתונות כל אחת כלולה משבע, והכל מצד אמא העליונה, ומצד עצמה היא יום החמישים וזהו חמישים שערים שלה (הגר"א). פח. ויקרא (כה, ה): **וְסִפְּרָתָּ לְךָ שִׁבְעַת שָׁבוֹת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים וְהָיוּ לְךָ יְמֵי שִׁבְעַת שָׁבוֹת הַשָּׁנִים תִּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה**. פט. והענין, שיש לבינה שתי בחינות, האחד מטה האלהים, מטה כלפי דין, והשני מטה כלפי חסד, דהיינו ימין, ולכן שתי בחינות יש בסוד מ"ט, ימים ושנים, אמנם

ביאורי הזוהר

הנשמה, להידלק ולהאחז שם, והרי זה יסוד מיוחד כדי שאחר כך יהפך הגוף, שהוא זרע, על ידי מעשה התורה והמצווה, פתילה לאש ונשמה שעליו, וכן פתילה רוח ונפש כמו שפירשתי, ויהיה הכל כלי לסוד שמן מעשה הצווה לפתילה, ונר, אש שבשכינה, כמו שפירשתי, ואדם מיוחד על סוד המרכבה מיסודו, ויסודו לבד פירש רבי שמעון וממילא נשמע מעשהו.

והן ארבע מדרגות זו למעלה מזו, האחת התחתונה מכולן, דהיינו זרע של האדם, שהוא יסוד כל מעשה, השנית, מציאות גוף האדם, להתך אותו לחותו במעשה המצוות להמשיך לנשמתו נר אש על ראשו, השלישית, שכינה על ראשו אש אוכלה, בשלשה בחינות שבה, הרביעית שלשה אכות, ועל ידי כל עולה המעשה למעלה עד אין תכלית, עד סוף התהפכות המעשה אל דקות רוחניות הספירות הדקות העליונות עד אין סוף. ועדיין שמועה זו צריכה ביאור עוד [אור יקר].

[ו] וְכִנּוּנָא דְאָ זָרַע דְּבֵר נֶשׁ לְקִבְיָא מִשְׁחָא. ירצה, כמצאות המעשה שפירשנו לתיקון העליון, כך תכונת האדם ממש במעשהו דומה אליו, להראות שכל עניינו על סוד המרכבה הזאת, שמן הוא לחות שורשי שבאדם היורש מאביו, שהוא מתך אותו לעבודת קונו מעט מעט, עד יכלה גופו בעבודתו וישלים ימי חייו.

והנה הדולק הוא סוד נשמתו שהוא אחוז בלחות ההוא וצריך האדם להפך הגוף אל הנשמה הנוכחת, ויש אמצעי בין נשמה לגוף שקושר זה עם זה והיינו סוד הרוח והנפש הקושר זה עם זה ומהפך הגשמי לרוחני.

ובן יסודו ממש בעת מולדתו, כי שמן, זרע אב, בכלי, שהוא רחם הנקיבה, על ידי התכחו והגרתו דרך האות הזה שהוא גשמי ויש בו אות קדושה ומצווה רוחנית, מאחו הנר הרוחני,

שְׁבַע שַׁבָּתוֹת, לְקַבֵּל שְׁבַע שְׁמָהָן אֱלִין, דְּאֵנוּן אב"ג ית"ן, קר"ע שט"ן, [סא,א] נג"ד יכ"ש, בט"ר צת"ג, חק"ב מנ"ע, יג"ל פז"ק, שקוצי"ת, אינון שְׁבַע שְׁמָהָן, וּלְכָל חַד שִׁית אֲתוּוֹן, לְקַבֵּל שִׁית יוֹמֵי שָׁבוּעַ לְכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת.

וְאֱלִין אֵינוּן דְּאִיתְמַר: שְׁרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לֹא שֵׁשׁ כְּנָפִים שֵׁשׁ כְּנָפִים לְאַחַד, וּבְלֵהוּ מ"ט, שְׁבַע שַׁבָּתוֹת, וְאַרְבָּעִין וְתַרְיִין יוֹמִין דְּחַל.

וְשְׁבַע שַׁבָּתוֹת, שְׁבַע סְפִירָן, לְכָל חַד שִׁית דְּרָגִין, וְסִלְקִין מ"ט פְּנִים מְהוֹר דְּאוֹרִייתָא, אִימָא עֵילָאָה חֲמִשִּׁים יוֹם דְּסְפִירַת הָעֶמֶר, ה' עֵלָאָה מִן מִטָּה.

פירוש הבהיר

ומבאר ששבע שבתות הם שבעה שמות שנקראים שם מ"ב.

שְׁבַע שַׁבָּתוֹת, הם, לְקַבֵּל שְׁבַע שְׁמָהָן אֱלִין - כנגד שבעה שמות אלו, דְּאֵנוּן - שהם, אב"ג ית"ן קר"ע שט"ן נג"ד יכ"ש, בט"ר צת"ג, חק"ב מנ"ע, יג"ל פז"ק, שקוצי"ת, שעולים יחד מ"ב^א, אֵינוּן^א שְׁבַע שְׁמָהָן - הם שבעה שמות^ב, וּלְכָל חַד שִׁית אֲתוּוֹן - ולכל אחד שש אותיות, לְקַבֵּל שִׁית יוֹמֵי שָׁבוּעַ לְכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת - כנגד ששת ימי השבוע שכל שבת ושבת משבע השבתות.

ומבאר ששבעת השמות הם שבעת השרפים, שהם בבינה.

וְאֱלִין אֵינוּן דְּאִיתְמַר - ואלו הם שנאמר: שְׁרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לֹא שֵׁשׁ כְּנָפִים שֵׁשׁ כְּנָפִים לְאַחַד^ג, שהם שבעה שרפים, שלכל אחד שש כנפיים, והם כנגד שבעה שמות, ולכל אחד שש אותיות^ד, ואותם שרפים הם בבינה כמו שמבאר בהמשך^ה, וּבְלֵהוּ^ו מ"ט - וכולם ארבעים ותשע, דהיינו שְׁבַע שַׁבָּתוֹת וְאַרְבָּעִין וְתַרְיִין יוֹמִין דְּחַל - שבע שבתות וארבעים ושנים ימי החול, הכל ביחד עולה ארבעים ותשע^ז, דהיינו ששם מ"ב עם שבע שבתות, שהם כלל כל שם ושם, עולה הכל ביחד ארבעים ותשע, כנגד ארבעים ותשעה שערים שבבינה, שהם אותיות מ"ט מתיבת מטה.

ומבאר ששבעת השמות שהם ארבעים ותשעה שערים, הם ארבעים ותשעה פנים שבתורה, שהיא מבינה, ובינה היא שער החמישים, שהוא יום קבלת התורה.

וְשְׁבַע שַׁבָּתוֹת, שהם כנגד שבעה שמות, הם שְׁבַע סְפִירָן - שבע ספירות, דהיינו חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות, לְכָל חַד שִׁית דְּרָגִין - לכל אחד שש דרגות, שבכל ספירה יש שש מדרגות משש ספירות שכלולות בכל ספירה וספירה^ח, וְסִלְקִין - ועולים לשבע שבתות, מ"ט^ט פְּנִים מְהוֹר דְּאוֹרִייתָא - ארבעים ותשעה פנים טהורים שיש בתורה, שהתורה נדרשת בהם, שהיא אִימָא עֵילָאָה - אמא עליונה, דהיינו בינה, שהתורה נובעת ממנה^י, שהבינה היא חֲמִשִּׁים יוֹם דְּסְפִירַת הָעֶמֶר - יום החמישים של ספירת העומר^י, שבו ניתנה התורה, והיא ה'^{יא} עֵילָאָה מִן מִטָּה - ה' עליונה ממטה, שתיבת מטה היא מ"ט ענפים של הבינה, והבינה עצמה היא ה' שכלול מעשר^{יב}, והוא שער החמישים שכולל כל השערים יא.

וראה עוד במדור 'ביאורי זוהר'. ז. שכל ספירה וספירה, יש בה ששה אורות משש ספירות, וכאשר יתקבצו כל האורות ותאיר עצם הספירה [הכלולה משש], יהיה שבת, וכאשר כל הספירות יחד מאירות הם ארבעים ותשעה פנים, יש כפן זה מה שאין כפן זה, כי הספירות לא ישתוו חסד שבחסד לחסד שבגבורה, ועל דרך זה בכל פרטי הספירות (אור יקר). ח. בכל מקום התורה היא תפארת, וכאן וקרא לאמא עליונה אורייתא, מפני שהתורה, שהיא תפארת, ודאי נובעת משם. ואפשר עוד לבאר שמה שאמר דאורייתא חוזר לתפארת, שבו יש מ"ט פנים, ומפני שהוא אינו מתאצל אלא על ידי אמא עליונה, יום מתן תורה (אור יקר). ט. שספירת העומר אינו אלא מ"ט יום, אמנם כתוב (ויקרא כג, טז) 'תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם', משום שהם ארבעים ותשעה ענפים ליום החמישים, ועמו הם חמישים (אור יקר). י. שהבינה נקראת ה', שהיא מתפשטת בחמש ספירות, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, והכללות הם בעשירות שיעולה חמשה פעמים עשר, הם חמישים בסוד ה' (אור יקר). וראה במדור 'ביאורי זוהר'. יא. הגר"א.

קדושתם אינה שווה, שבשנים אין אלא שביתה ממלאכת הארץ, כי כלל מציאות הארץ ועניינה תלוי בשמאל, אמנם עיקר קדושת שבת, שהיא שביתה כל המלאכות הוא מטה כלפי חסד, שהוא מסוד הימין (אור יקר). א. ולכך היה חקוק במטה שם מ"ב, ששם מ"ב ומ"ט הכל ענין אחד (אור יקר). ב. כלומר שבשם מ"ב יש שלש בחינות, האחד אותיות, השני שמות, השלישי כלל כל השם, שהוא שם אחד, ומשלש בחינות אלו, האמצעית היא העיקר, וזהו שאמר שהם שבעה שמות, כלומר עיקר יסוד השם הם שבעה שמות, ולכל אחד שש אותיות, דהיינו שהאותיות אינם עיקר אלא פרטי השם וענפיו (אור יקר). וראה במדור 'ביאורי זוהר'. ג. ישעיה (ו, ב): 'שָׁרְפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפִים שֵׁשׁ כְּנָפִים לְאֶחָד בְּשָׁתִים יִכְסֶה פָּנָיו וּבְשָׁתִים יִכְסֶה רַגְלָיו וּבְשָׁתִים יַעֲוֹפֶף'. ד. וכל כנף הוא חלק מהשרף, ואינו דבר לעצמו, ולכן שש כנפיים הם שש אותיות של כל שם, ולא כל כנף שם לעצמו (אור יקר). ה. הגר"א. ו. ששבע שכתות הם עצם שבעת השרפים, וכנפיהם ארבעים ושתיים הם ארבעים ושנים ימים (אור יקר).

ביאורי זוהר

עצם קיבוץ ששה ימים, ובשמות אין אות לעצמה המורה על עצם השבת המקבץ ששה ימים, ששה אותיות. יש לומר, שהזמן אינו עניין מתקבץ כדי שנאמר ששה ימים שעברו הם שבת לקיבוץ האורות שנתגלו בימים שעברו בחול, אמנם בשם הקדוש אין צורך לאות אחד, שאם כן ישתוו עם שאר האותיות, אלא קיבוץ האותיות, הגיונם יחד, יעשה שבת, שאותיות קיימות ועומדות (אור יקר).

[ג] ה' עֲצָאָה מִן מִפְּדָה. שהיא נקראת ה', שהיא מתפשטת בחמש ספירות, ואינם כמו אלו הקודמות שהם נכללות משבע, דהיינו שבעה פעמים שבעה, מ"ט, שאינו כללות שלם אלא בשביעיות, אמנם הכללות בעשירות, שיעולה חמשה פעמים עשר הם חמישים בסוד ה', והטעם, שנתגלה סוד החכמה, וכללם בעשר אותיות, דהיינו סוד יו"ד ה"א ו"ו ה"א, ועלו חמישים. ואם תאמר, היה ראוי שיהיו שבעים [כנגד שבע ספירות עם יסוד ומלכות], הענין, שאין להם דביקות בסוד החכמה לעלות אל סוד העשר, אלא על ידי ייחוד יום שבת, דהיינו קשר התפארת והמלכות על ידי היסוד, והם נקודה אחת בין הארבע נקודות, דהיינו שתי זרועות ושתי שוקיים שלה ושלו כולם יחד,

[א] אֵינֶנּוּ שֶׁבַע שְׁמֵהֶן. כלומר, משלש בחינות, שהם מ"ב אותיות, שבע שמות, וכלל כל השם, האמצעית היא העיקר, כי האותיות זרות, שאין עיקרו אלא שמות, שאין הגיונו אלא בשמות, מפני שהוא עיקרו בשמות, והגיונו יחד בשם אחד מ"ב אותיות, אין מי שיהגה אותו כלל ועיקר, מפני שאותה הקדושה עליונה, אם כן עיקר השם הוא שבע שכתות, שבע שמות.

וזהו שאמר 'איננו שבע שמות', כאומרו עיקר יסוד השם הם שבע שמות, ולכל אחד שש אותיות, היינו שאינם עיקר אלא פרטי השם וענפיו.

וזהו שאומרו 'לקביל שית יומי שבוע לכל שבת ושבת', שאם היה יום קדוש וענין לעצמו חשוב, היה ראוי שתהיה שעה ידועה ביום מתקדשת, כמו שש ימי שבוע שיש יום בשבוע ששה ימים נקראים שלו שהם טפלים [וממה שאין שעה אחת בים מתקדשת, למדנו שאין עיקר השם באותיות שהם כנגד הימים, אלא בשבע שמות כנגד השבועות] (אור יקר).

[ב] וְכִכְּהוּ מ"ט שֶׁבַע שְׁבָתוֹת וְאַרְבָּעִין וְתֵרֵין יוֹמִין דְּחָלָא. ואם תאמר, ולמה בימים יש יום לעצמו המורה על

זיו זוהר

בעולם ונתנו למשה, חוץ מאחד, שנאמר (תהילים ח, ו) 'ותחסרהו מעט מאלהים', ולתתא במלאכים איננו מ"ט פנים טהור מן מטטרו"ן, דאיהו חל"ם במלאכים.

[תיקוני זוהר ז, ב]

רבי אבא בשם רבי יצחק אמר, אמרה כנסת ישראל, הביאני הקדוש ברוך הוא למרתף גדול של יין, זה סיני, ונתן לי משם התורה שנדרשת מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, מנין ודגלו. [שיר השירים רבה ב, יג]

וראה עוד עירובין יג, ב; ירושלמי סנהדרין ד, א; תיקוני זוהר לט, א; יד, א; פסיקתא רבתי כא; אותיות דרכי עקיבא צ; ויקרא רבה אמור כו, ב; במדבר רבה יט, ב; קהלת רבה ח, ג.

Ⓢ בעל"י אסופות' (קהלת יב, יא) אלו תלמידי חכמים שיושבין אסופות אסופות ועוסקין בתורה, הללו מטמאין והללו מטהרין, הללו אוסרין והללו מתירין הללו פוסלין והללו מכשירין, שמא יאמר אדם היאך אני למד תורה מעתה, תלמוד לומר כולם 'נתנו מרועה אחד' אל אחד נתנו פרנס אחד אמרן מפי אדון כל המעשים ברוך הוא. [חגיגה ג, ב]

'וידבר ה' אל משה לאמר', אמר לפניו רבנו של עולם הודיעני היאך היא ההלכה, אמר לו אחרי רבים להטות, רבו המזכין זכו, רבו המחייבין חייבו, כדי שתהא התורה נדרשת מ"ט פנים טמא, ומ"ט פנים טהור, מנין 'ודגלו' (שיר השירים כ, ד). [ירושלמי סנהדרין ד, ב] ואוקמוהו רבנן דמתניתין, חמשים שערי בינה נבראו

⁶ ותלת דרגין אינון עילאין, שרפים וחיות ואופני הקדש.

שרפים בהון פרחת אימא עילאה דאיהי נשמת כל חי, ומינה נשמת חיים דבר נש, דאתמר בה: 'ויפח באפיו נשמת חיים', ובשרפים דאתמשכן מאלין, איהי פרחת בכל ליליא לגבי אימא עילאה, ובכל שעתא דחזרת בתשובה, דבגינה אתמר: 'ויברא אלהים את האדם בצלמו', האדם חשבנה חמשיין.

רוחא דקודשא דאתמר בה: 'ורוח אלהים מרחפת על פני המים', דאינון בני תורה, מים דאורייתא, אתנטיילת מעמודא דאמצעיתא, האי סליקת בכל ליליא בד' חיוון, דלכל חד ארבע גרפין, ובהון פרחין לעילא לגבי עמודא דאמצעיתא, דאיהו כליל יאהרונה⁷, יהו"ה מימינא אדני משמאלא.

פירוש הבהיר

ומבאר את מה שאמר שרפים הם בבינה (הגר"א).

ותלת דרגין אינון עילאין - ושלש דרגות הם למעלה יב, שרפים, וחיות, ואופני הקדש.

שרפים⁸ [ה] בהון פרחת אימא עילאה - שרפים, בהם פורחת אמא עליונה כלומר - בינה יב, דאיהי - שהיא נשמת כל חי, ומינה נשמת חיים דבר נש - וממנה, נשמת חיים של האדם, דאתמר בה - שנאמר בה: 'ויפח באפיו נשמת חיים' יד, הרי שמשכן הנשמה הוא בפנים, שהוא סוד שלש ראשונות טו, וממנה חיים לכל הגוף, ובשרפים דאתמשכן מאלין - ובשרפים שנמשכים מאלו, דהיינו מהבינה, איהי - היא, הנשמה, פרחת בכל ליליא - פורחת בכל לילה לגבי אימא עילאה - אל אמא העליונה, ובכל שעתא דחזרת בתשובה - וכן בכל שעה שהיא חוזרת בתשובה, שאז היא מגיעה למדרגתה של הבינה טו, דבגינה אתמר - שבשבילה נאמר: 'ויברא אלהים', דהיינו הבינה, 'את האדם בצלמו' יז, שנשמת האדם דומה לבינה, דהיינו האדם חשבנה חמשיין - האדם חשבונו בגימטריא חמישים יח, ובזה הוא דומה לבינה הכלולה בחמישים שערים, ולכן הנשמה עולה אל הבינה.

לאחר שביאר את ענין השרפים שהם בבינה, ומהם הנשמה, מבאר את ענין החיות, שהם בתפארת, ומהם הרוח שבאדם.

רוחא דקודשא - רוח הקדושה שבאדם יט, דאתמר בה - שנאמר בה: 'ורוח אלהים מרחפת על פני המים', ומבאר מה הם המים, דאינון - שהם בני תורה, דהיינו מים דאורייתא - מים של התורה, שהיא תפארת, ואם כן מרחפת על פני המים אין הכוונה

⁷ שינויי נוסחאות: 6) סא ע"א ותלת דרגין אינון עילאין שרפים וכו'. הגר"א כתב שיש לגרו': ותלת דרגין אינון שרפים וכו'. 7) שם דאינון בני תורה מים דאורייתא. בדפו"ר ובדפו"ר קרא' גר': דאינון מים דאורייתא. 8) שם ובהון פרחין לעילא לגבי עמודא דאמצעיתא. בדפו"ר ובדפו"ר קרא' גר': ובהון פרחין לה' עילאה לגבי עמודא דאמצעיתא.

על פני החדס, כמו מים שבכל מקום, אלא על התפארת^{כא}, ואם כן הרוח שבאדם
 אֶתְנִיִּילָת מַעְמוּדָא דְאַמְצִיעִיתָא - ניטלה מעמוד האמצעי^{כב}, תפארת, הַאי - וזו, הרוח,
 סְלִיקָת בְּכָל לַיְלָא - עולה בכל לילה, בְּד' חֲיוּנָן - בארבע חיות שבתפארת, דִּלְכָּל חַד
 אַרְבַּע גְּדַפִּין - שלכל אחד ארבע כנפיים, וּבְהוֹן - ובהם, באותם כנפיים, פְּרָחִין לַעֲיָלָא
 - פורחת הרוח למעלה, לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְאַמְצִיעִיתָא - אל עמוד האמצעי דְּאִיהוּ כְּלִיל -
 שהוא כולל את שני השמות, דהיינו יאהדונה^{כג}, יְהוָה^{כד} הוא מִימִינָא - מימין, אַדְנִי
 הוא מִשְׁמָאלָא - משמאל^{כה}, וכנגד זה ארבע חיות, דהיינו עצם הגוף שלהם, הם יְהוָה,
 וארבע כנפיים שלהם הם אַדְנִי^{כז}.

הארות והערות

יב. כלומר שבעולם הפירוד הם שלש בחינות ממש, שרפים
 חיות ואופנים, אמנם עתה מפרש שלש שהם למעלה בסוד
 האצילות (אור יקר). והגר"א כתב שיש לגרוס 'ותלת דרגין
 אינון שרפים' וכו'. יג. שעל ידי הייחוד של השרפים,
 ועלייתם לאמא, הם מעוררים בתוכה את סוד הדעת
 המיוחד חכמה ובינה, ואזי פורחת אמא העליונה להתקשר
 ולהתייחד בחכמה, ואז היא נשמת כל חי (אור יקר). וראה
 עוד במדור 'ביאורי הזוהר'. והגר"א כתב שיש לגרוס
 'שרפים אינון מאמא עילאה'. יד. בראשית (ב, 1): וַיֵּצֵר ה'
 אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפֹּחַ בְּאַפִּיו נֶשְׁמַת חַיִּים
 וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. מבואר בכתוב שהנשמה היא באף,
 דהיינו בפנים שבהם שלש ראשונות, ונשמה זו היא נשמת
 חיים, ומכאן למדנו שמהבינה מגיעה הנשמה שהיא נותנת
 חיים לכל הגוף (אור יקר). טו. שאין משכן נשמה ורוח ונפש
 על הבשר כלל, אמנם יש רמז ואחיזה לשלושתם במוח
 לב וכבד (אור יקר). טז. הגר"א. יז. בראשית (א, 26): וַיִּבְרָא
 אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר
 וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם. יח. ובאומרו 'את האדם', ירצה, ה'
 להורות על ה' עליונה - בינה, 'אדם' - חכמה, והוא יחוד
 חכמה ובינה (אור יקר). יט. מפני שיש רוח למטה מבחינת
 חיות של יצירה, לכן אמר רוח של קדושה, דהיינו מבחינת
 אצילות, שרק בה יצדק קדש בעצם מפני שאין בה אחיזה

החיצוניים ולא פגם, והיינו התפשטות הבינה, אבל אינה
 בבחינת הבינה ממש כעין הנשמה, אלא התפשטותה למטה
 בשש קצוות, כמו שמבאר והולך (אור יקר). כ. בראשית (א,
 2): וַיִּהְיֶה עֶרְבַּי וַיְהִי קֹדֶם וַיְהִי חֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ
 אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם. הזוהר מבאר שרוח אלהים
 הוא רוח מהבינה, והיא מרחפת, דהיינו נוגעת ואינה נוגעת,
 על פני המים, דהיינו מים של התורה, שהיא בתפארת,
 ופני המים הכוונה שיש בתורה כמה פנים, שכמו שבתורה
 שבעל פה המשנה נחלקת לששה סדרים, כך בתורה
 שבכתב יתחלקו בחינות מצוות התורה לששה חלקים, כנגד
 שש ספירות שבתפארת, והרוח שמנשבת מהבינה אל
 התפארת היא סוד הדעת הנשמת מהבינה ונעשית נשמה
 לתפארת, ומשם הרוח שבאדם, וזהו שאמר שהרוח ניטלה
 מעמוד האמצעי, דהיינו מהבחינה החשובה שבתפארת,
 שהיא סוד הדעת נשמת התפארת (אור יקר). כא. אור יקר.
 כב. כלומר מהבחינה החשובה שבתפארת, שהוא הדעת
 שהיא נשמת התפארת, וכמו שהנשמה מבחינת הבינה
 מהמובחר שבה, דהיינו שיתופה עם החכמה (אור יקר). וראה
 מה שנתבאר לעיל בביאור הפסוק. כג. שהימין שבתפארת
 הוא שם יְהוָה, שהוא רחמים, והשמאל שבו הוא שם
 אַדְנִי, שהוא דין, והקו האמצעי כולל ימין ושמאל (אור
 יקר). כד. הגר"א.

זיו הזוהר

⊙ דתלת דרגין אינון שרפים וחיות ואופני קדש שרפים
 תרין דרועין ימינא ושמאלא חיות גופא וברית
 אופנים תרין שוקין.

[תיקוני זוהר תקונא שתין ותשע דף קז עמוד א]
 ⊙ ובגין דיהו"ה איהו לימינא, דאיהי חסד אמר 'שמרה
 נפשי' (תהילים פו, ב) דאתחסד כך עם אני, דאיהו
 אדני לגבורה, ובתפארת אתחברן תרין שמהן יאהדונה^{כג}.
 [רעיא מהימנא פנחס רכג, א]

את, אדני אהיה, ימינא ושמאלא כחדא אשתתפו.
 [ספרא דצניעותא תרומה קעח, ב]
 וראה עוד רעיא מהימנא פנחס רכח, א; רל, ב; עקב רעג,
 א.

ביאורי הזוהר

וגופו וגופה הכל אחד, ויסוד בין שתיהם מיוחד, בענין שהן חמש
 נקודות, חמש ספירות לבד, והם חמישים באור הבינה המאירה
 בהם כמו שפירשתי, וזהו ה' עליונה מן מטה.

ואם תאמר, אם כן היאך יהיה מטה האלהים, דהיינו מטה כלפי
 הדין, וכיוון שהיא בסוד החכמה היה ראוי שתהיה מטה
 כלפי חסד. יש לומר, כי הם סוד י"ה ה"י, כאשר היא ה' על י'
 [כלומר בינה על חכמה] הם סוד חמשה פעמים עשר, והוא מטה
 האלהים, היינו ה' גוברת על י', והיינו ה' מן האלהים, וכאשר היא
 י' על ה', הם עשר פעמים חמש, והיינו שם י"ה, מטה כלפי
 חסד.

ונמצאו כלל שם מ"ב אותיות הם ימי חול, מ"ט הם ימי שבת,
 מאירים בספירות חמישים, הוא כלל השם, והיינו
 מהבינה כמו שפירשתי [אור יקר].

[ד] שְׂרָפִים בְּהוֹן פְּרַחַת אִימָא עִילָאָה. הענין, כי השרפים הנאצלים הם סוד כללות המידות, שבע, [מלכות], בסוד ששה קצוות,
 הם מ"ב [תפארת], ועצם הספירות מאירות אור שבת הם מ"ט, ועולות ונאחזות באמא העליונה, בסוד הייחוד, כמו

נִפְשָׁא אֲתִיָּא מִסְטָרָא דְּאוֹפָנִים, דְּאִתְמַר עֲלֵיהּ: 'מִרְאָה הָאוֹפָנִים וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעֵין תְּרִשִׁישׁ', אִתְמַר הָכָא תְּרִשִׁישׁ, וְאִתְמַר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים: 'יָדִיו גְּלִילִי זָהָב מְמַלְאִים בְּתִרְשִׁישׁ'. וְאִף עַל גַּב דְּהָא אוֹקִימָנָא לְעִיל שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפָנִים, בְּכָל אֲתַר דְּמִתְחַדֵּשׁ בֵּה רְזִין צָרִיךְ לְאַחֲזֹרָא לִזְוֵן.

שְׂרָפִים לְקַבִּיל גְּדַפִּין דְּכְרוּבִים, וְחַיּוֹת לְקַבִּיל גּוֹפָא דְּכְרוּבִים, אוֹפָנִין לְקַבִּיל רַגְלֵין דְּכְרוּבִים דְּאִינוּן עֲגוּלִין.

מִשְׁנָלוּ יִשְׂרָאֵל הוּוּ מִתְמַעֲטִין גְּדַפִּין דְּחִיּוֹן, וְכְרוּב חַד, דְּאִיהוּ עֲמוּדָא דְּאַמְצָעִיתָא, אִסְתַּלַּק לְגַבִּי הַהוּא מִכֶּסֶּה דְּאִתְמַר בֵּיה: 'וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב

פירוש הבהיר

מבאר את ענין האופנים, שהם במלכות, ומהם הנפש.

נִפְשָׁא - נפש של האדם, אֲתִיָּא מִסְטָרָא דְּאוֹפָנִים - באה מצד האופנים. ומבאר את ענין האופנים בִּי: דְּאִתְמַר עֲלֵיהּ - שנאמר עליהם: 'מִרְאָה הָאוֹפָנִים וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעֵין תְּרִשִׁישׁ' כִּי, ומבאר מהו תרשיש, אִתְמַר הָכָא - נאמר כאן באופנים 'תְּרִשִׁישׁ', וְאִתְמַר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים - ונאמר בשיר השירים: 'יָדִיו גְּלִילִי זָהָב' דְּהֵינּוּ חֶסֶד וּגְבוּרָה שֶׁהֵם שְׁתֵּי יָדִים, וְהֵם 'מְמַלְאִים בְּתִרְשִׁישׁ', דְּהֵינּוּ כְּתִי שֵׁשׁ, שֶׁבְּחֶסֶד הוּא שֵׁם יְהו"ה וּבְגְבוּרָה אֲדֻנִּי, וּבִיחָד הֵם יֵאֱהָדוּנָה, דְּהֵינּוּ שְׁתֵּי יוֹדִין מִיָּמִין וּמִשְׁמָאל, שֶׁהֵם חֶסֶד וּגְבוּרָה, וּבְתוֹכָם שֵׁשׁ, וְכֵן בְּאוֹפָנִים שֶׁהֵם בְּנֵצַח וְהוּד הֵם שְׁתֵּי יוֹדִין שֶׁבְּתוֹכָם שֵׁם, שֵׁשׁ בֵּהֶם אֵת שְׁתֵּי הַשְּׁמוֹת, וְזֶהוּ כְּעֵין תְּרִשִׁישׁ.

וְאִף עַל גַּב דְּהָא אוֹקִימָנָא לְעִיל - ואף על גב שכבר העמדנו לעיל כי את סוד שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפָנִים, מְכַל מְקוֹם בְּכָל אֲתַר דְּמִתְחַדֵּשׁ בֵּה רְזִין - בכל מקום שמתחדש בו סודות, צָרִיךְ לְאַחֲזֹרָא לִזְוֵן - צריך לחזור עליהם, מִפְּנֵי הַחִידוּשׁ הַמִּתְחַדֵּשׁ בֵּהֶם בְּעֶסֶק פַּעַם שְׁנִיתָל.

מבאר שהכרובים שעל הארון, כוללים את השרפים חיות ואופנים.

שְׂרָפִים, שֶׁהֵם בְּשֵׁלשׁ רֵאשׁוֹנוֹת, הֵם לְקַבִּיל גְּדַפִּין דְּכְרוּבִים - כנגד כנפי הכרובים, שֶׁהַכְּרוּבִים כּוֹלִלִים אֵת הַשְּׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפָנִים לֵא, וְכַנְפֵי הַכְּרוּבִים, שֶׁהֵם מְכַסִּים אֵת פְּנֵיהֶם, הֵם כְּנֵגֵד הַשְּׂרָפִים לֵב, וְחַיּוֹת, שֶׁהֵם בְּשֵׁשׁ קְצוּוֹת, הֵם לְקַבִּיל גּוֹפָא דְּכְרוּבִים - כנגד גוף הכרובים עִם הַשּׁוֹקִיִּים לֵב, שֶׁהֵם שְׁנֵי כְרוּבִים, תְּפֹאֶרֶת מִיָּמִין, שֵׁם יְהו"ה, וּמַלְכוּת מִשְׁמָאל, שֵׁם אֲדֻנִּי לֵב, אוֹפָנִין הֵם לְקַבִּיל רַגְלֵין דְּכְרוּבִים - כנגד רגלי הכרובים, דְּהֵינּוּ כְּפוֹת הַרְגְלִיִּים לֵב, דְּאִינוּן עֲגוּלִין - שהאופנים הֵם עֲגוּלִים לֵב, כְּמוֹ הַרְגְלִיִּים שֶׁהֵם עֲגוּלִים לֵב, וְלִכְן הֵם כְּנֵגֵד הַרְגְלִיִּים.

לאחר שביאר את ענין הכרובים, שהם כוללים את השרפים חיות ואופנים, מבאר שבזמן הגלות עלה כרוב אחד, דְּהֵינּוּ תְּפֹאֶרֶת, וּנְפֹרֵד מִהַמְּלָכוֹת, וְעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה הַשְּׂרָפִים חַיּוֹת וְאוֹפָנִים מְקַבְּלִים אֵת הַתְּפֹאֶרֶת וּמֵיִיחָדִים אֵת שְׁנֵי הַכְּרוּבִים.

משגלו ישראל הו' מתמעטין גרפין דחיון - משעה שגלו ישראל היו מתמעטים כנפי החיות, וכרוב חד - וכרוב אחד, דאיהו עמודא דאמצעייתא - שהוא עמוד האמצעי [-תפארת], אסתלק לגבי ההוא מכסה - התעלה אל אותו מכוסה, דהיינו הכתר, שזהו סילוק גמור^ל, דאתמר ביה - שנאמר בו: 'וַיִּרְכַּב עַל כְּרוֹב וַיַּעֲפֵף לֵט, דהיינו שהתפארת רוכב על היסוד, והם עפים ומסתלקים אל הכתר, ואז נתמעטו שתי

הארות והערות

התורה סגולה נוספת על חלק הפשט, והטעם כי סודות התורה הם סוד זוהר הרקיע, וכאשר יעסוק האדם בסודות התורה, ייפתח המקורות העליונים (אור יקר). לא. שלכן הם מרכבה לשכינה, שהיא מתפשטת בשלש עולמות, ראשם בבריאה, דהיינו שרפים, וגופם ביצירה, ורגלם בעשייה (הגר"א). לב. הגר"א. ובאור יקר כתב שסוד כנפי הכרוכים הם מ"ט מצד ימין ומ"ט מצד שמאל, דהיינו סוד שם מ"ב, ופני הכרוכים הם סוד י"ה, דהיינו סוד חמישים שממנה הנשמה, ולכן כנפי הכרוכים, שהם סוד י"ה, הפנים, וחסד וגבורה קשורים עמהם, הם כנגד השרפים. לג. שבגוף שתי פרקים, גוף וברית [-תפארת ויסוד], ובשוקיים ארבעה פרקים [-חסד, גבורה, נצח, והוד] (הגר"א). לד. דהיינו המלכות לא בבחינתה למטה, אלא בבחינתה שהיא נקשרת עם התפארת (אור יקר). לה. שבהם שני פרקים, וכן האופנים כל אחד אופן בתוך אופן שניים, כמו שאמרו בתיקוני זוהר (כ, ב) 'שב"א מאן איהו, כאשר יהיה האופן בתוך האופן' (הגר"א). לו. שהנהגת החיות היא מרובעת, דהיינו ארבע מידות עם המלכות, אבל האופנים הם שלש מידות לבד, והמלכות מקבלת הנהגתם ופועלת בפעולתם הנשפעת לה לבד (אור יקר). לז. שנאמר בהם (יחזקאל א, ז) 'כַּכֵּף רָגַל עֲגָל', ומפרש המתרגם 'סגלגלן' [עגולים] (הגר"א). לח. שמבואר בזוהר (אחרי מות עד, ב) שיש שלשה מיני סילוק, סילוק היסוד לתפארת, וזה אינו סילוק גמור, שבקל יתוקן, סילוק התפארת והיסוד אל הבינה, וזה סילוק אבל עדיין אינו סילוק גמור, כי עדיין תלוי בתשובה, והסילוק הגמור הוא כשיסתלקו תפארת ויסוד אל הכתר (אור יקר). לט. שמואל (כ, כב, א): 'וַיִּרְכַּב עַל כְּרוֹב וַיַּעֲפֵף וַיָּרָא עַל כְּנָפֵי רוּחַ'. הפסוק מדבר על נקמת ה' מאויביו, וממשיל את זה ואומר שהקדוש ברוך הוא ירד מן השמים, כלומר שהיה

כה. שאת ענין החיות הכריח מענין עמוד האמצעי שהוא כולל ארבע פנים וארבע כנפיים [דהיינו ימין ושמאל], ולפרש את ענין האופנים מביא מהפסוק שהם כעין תרשיש (אור יקר). כו. יחזקאל (א, טו): 'מִרְאָה הָאוֹפָנִים וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעֵין תְּרַשִּׁישׁ וְדַמּוּת אֶחָד לְאַרְבַּעַתָּן וּמִרְאֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּאִשׁוֹר יִהְיֶה הָאוֹפָן בְּתוֹךְ הָאוֹפָן'. הזוהר מבאר שכמו שיש שתי בחינות בחיות, עצם החיות, וכנפיהם, כך יש באופנים מראה האופנים ומעשיהם, המעשה מורה על עצמותם, והמראה מורה על מה שהם נראים בטופס המעשה, והם כעין תרשיש, ומפני שיחזקאל הוא אחרון לחיבורי שלמה, אמר כעין תרשיש שפירש שלמה בספרו, דהיינו התרשיש שהוא בידיים, חסד וגבורה, שהם החיות, ששתייהם באותה דוגמה (אור יקר). כז. שיר השירים (ה, יד): 'יָדָיו גִּלְלִי זָהָב מְמַלְאִים בְּתַרְשִׁישׁ מְצִיּוֹ עֶשֶׂת שָׁן מַעֲלָפֶת סָפִירִים'. הפסוק עוסק בשבח שמשבחת הרעיה, דהיינו כנסת ישראל, את הדוד, שהוא הקדוש ברוך הוא, ואומרת ידיו הם כאופני זהב, והם ממולאים באבן יקרה שהיא תרשיש. הזוהר מבאר שידידיו הם חסד וגבורה, והם גלילי זהב דהיינו שהם מושפעים מהבינה, ולכן הם זהב מזהב הבינה, והם ממולאים בתרשיש, דהיינו תרי שש, תרי הם חסד וגבורה, שיש בהם שש, דהיינו יהו"ה בחדש, ואדנ"י בגבורה, והם יחד יאהדונה"י, שיש בהם שתי יוד"ן מימין ומשמאל, דהיינו י' ימנית מכאן, דהיינו חסד, וי' שמאלית מכאן דהיינו גבורה, ושתייהן עושות שש אותיות בתוכם דהיינו בסוד אהדונה"ה (אור יקר). כח. אור יקר. כט. נט, ב. ל. שמסגולות הסודות הוא כמו שדרשו חז"ל (עירובין נד, ב) על הפסוק (משלי ה, ט) 'דדיה ירווך בכל עת', מה דד זה כל זמן שהתינוק ממשמש בו מוצא בו חלב אף דברי תורה כל זמן שאדם הוגה בהן מוצא בהן טעם, שיש בסודות

ביאורי הזוהר

והעניין, שייכנסו סוד יה"ו בתורה מיוחדים, ויעוררו שם בתוכיותה סוד הדעת המיוחד החכמה והבינה, ומטעם זה לא ייכנס בירושלים של מעלה ו' לגבי ה', עד שייכנס בירושלים של מטה ו' לגבי ה', ואז היא נשמת כל חי (אור יקר).

שפירשתי, ונקשרת בסוד החמישים, והם מצד ייחוד חכמה עם הבינה על ידי הייחוד הזה הנעשה בסוד ו"ה, דהיינו שש בשבע [תפארת במלכות], כענין שפריחת אמא עליונה להתקשר ולהתייחד בחכמה הוא על ידי סוד השרפים האלו שפירשנו.

זיו הזוהר

שש, בתרין דרועין שית פרקין, וכן שית אחרנין בתרין שוקין. [תיקוני זוהר קמו, א]

וראה עוד זוהר חדש יתרו סז, ב.

כתוב אחד אומר (ישעיה ו, ב) 'שש כנפים שש כנפים לאחד' וכתוב אחד אומר (יחזקאל א, ו) 'וארבעה

פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם' לא קשיא כאן בזמן שבית המקדש קיים כאן בזמן שאין בית המקדש קיים כביכול שנתמעטו כנפי החיות. [חגיגה יג, ב]

ידיו גלילי זהב ממלאים בתרשיש, מאי בתרשיש אלא בתרי שש, ואינן בתרין דרועין גדולה גבורה,

דבהון שרי אורייתא בב', ובהון שית פרקין, דאינן ו' אתון בראשית, דכלילן בעמודא דאמצעייתא דאיהו ו'.

[תיקוני זוהר טז, א]

תרין עשר עינות אלין אינן תרין עשר פרקין, דאינן שית בתרין דרועין ושית בתרין שוקין, הדא הוא דכתיב

'ידיו גלילי זהב ממלאים בתרשיש', מאי בתרשיש בתרי

וַיַּעַף, אֲשֶׁתָּאֵר כְּרוּב תְּנִינָא דְאִיהִי שְׂכִינְתָּא בְּגִלּוּתָא.

וְכָאָה אִיהוּ מֵאן דְּמַחְבֵּר לֹון בְּשַׁפְּוֹן שְׁלִים בְּח"י עֲלָמִין, דְּאִיהוּ לְשׁוֹן
לְמוּדִים, כָּלִיל ח"י בְּרַכָּאן דְּצִלּוּתָא. דְּבִיה מִתְּבַנְשִׁין שְׂרָפִים וְחִיּוֹת וְאוּפָנִים,
כְּלָהוּ גְדַפְיָהּוּ פְתִיחֹן לְקַבְּלָא.

וְקָלָא דִּילִיה אֲשֶׁתְּמַע מְגוּ עֲמוּדָא דְּאֲמַצְעִיתָא וְשִׁמְעִין לְגַבְיָהּוּ, הָדָא הוּא
דְּכֶתִיב: 'וְאִשְׁמַע אֶת קוֹל כְּנַפְיָהֶם', בָּאן אֶתֶר אֲשֶׁתְּמַע, בְּקִרְיָאֵת שְׁמַע.
וּבָאן אֶתֶר אֲתַפְתָּחוּ, כִּד יִשְׂרָאֵל אֲמַרִין 'אֲדָנִי שְׁפָתַי תִּפְתָּח', אֲדָנִי,
שְׂכִינְתָּא, כִּד אִיהִי אֲתַפְתָּחַת לְקַבְּלָא לְבַעֲלָהּ, מִתְּפַתְּחִין שְׂרָפִים וְחִיּוֹת
וְאוּפָנִים, גְּדַפְיָהּוּ לְגַבְיָה לְקַבְּלָא לֹון לְמַאֲרִיהוֹן, הָדָא הוּא דְּכֶתִיב: 'וּפְנֵיהֶם
וּכְנַפֵּיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְמַעְלָה', הָא אֵינוֹן כְּרוּבִים דְּכַר וְנוֹקְבָא פַּתְרָא.

פירוש הבהיר

כנפיים, דהיינו תפארת ויסוד, ונשארו ארבע כנפיים, שהם חסד גבורה נצח והוד^מ, ועל
ידי שהתפארת עלה אֲשֶׁתָּאֵר כְּרוּב תְּנִינָא דְאִיהִי שְׂכִינְתָּא - נשאר הכרוב השני, שהיא
השכינה, בְּגִלּוּתָא - בגלות, דהיינו כלי בעלה התפארת, שכיון שכרוב אחד, שהוא
התפארת, עלה, אין זיווג בינו לכרוב השני שהוא מלכות^{מא}.

ומבאר שעל ידי התפילה מחברים את התפארת ומלכות, על ידי שהלשון, שהוא היסוד, מחבר
את שתי השפתיים, שהן תפארת ומלכות.

וְכָאָה^ו אִיהוּ מֵאן דְּמַחְבֵּר לֹון בְּשַׁפְּוֹן - אשרי הוא מי שמחבר אותם בשפתיו, שגם
בגלות יכול להיות ביניהם חיבור כל שהוא^{מב}, על ידי השפתיים, שהן נצח והוד^מ,
ומבאר כיצד נעשה החיבור, שְׁלִים בְּח"י עֲלָמִין - השלם בשמונה עשרה עולמות,
דְּאִיהוּ^ו - שהוא לְשׁוֹן לְמוּדִים, דהיינו היסוד, שהוא הלשון, שבין השפתיים שהן נצח
והוד שנקראים מִי 'לימודי ה'', והוא נקרא שלם בח"י עולמות משום שהוא מיוחד
ומשלים תשע ספירות שבזכר עם תשע ספירות שבנקבה^{מב}, הוּא כָּלִיל ח"י בְּרַכָּאן
דְּצִלּוּתָא - כולל שמונה עשרה ברכות של התפילה, ולכן בתפילה מתחברים על ידי
היסוד הזכר והנקבה^{מב}.

דְּבִיה - שבו, בתפילה^{מב}, על ידי י"ח ברכות, מִתְּבַנְשִׁין - מתאספים שְׂרָפִים וְחִיּוֹת
וְאוּפָנִים, שלכל אחד שש כנפיים, וכל שמונה עשרה הכנפיים נקשרים בשני הכרובים
על ידי שמונה עשרה ברכות, שהם סוד תשע ספירות של הזכר ותשע ספירות של
הנקבה, כְּלָהוּ גְדַפְיָהּוּ פְתִיחֹן לְקַבְּלָא - כולם כנפיהם פתוחות לקבל את התפילה,
שעל ידה הם מתקשרים זה בזה ומתעלים, ואז הם יכולים לעורר את הייחוד העליון^{מב}.

ומבאר שקודם שהשרפים ואופנים וחיות מקבלים את התפילה, הם מקבלים שפע מהתפארת על
ידי הקריאת שמע.

וְקָלָא דִּילִיה - והקול שלו, של המתפלל^{מב}, אֲשֶׁתְּמַע מְגוּ עֲמוּדָא דְּאֲמַצְעִיתָא -

נשמע מתוך עמוד האמצעי, כלומר שהקול שלו עולה אל התפארת, ומשם הוא נשמע, וְשָׁמְעִין לְגַבְיָהּ - והוא נשמע אליהם, אל השרפים ואופנים וחיות, דהיינו שנמשך מהתפארת אליהם שפע קישוט שעל ידו הם יכולים להתקשר, הָדָא הוּא דְכְּתִיב - זהו שכתוב: וְאֶשְׁמַע אֶת קוֹל פְּנִיָּהֶם^{יא}, הרי ששלמות הכנפיים שלהם הוא על ידי הקול שמגיע מהתפארת. ושואל: בָּאֵן אֶתֶר אֲשֶׁתִּמַּע - ובאיזה מקום הוא נשמע, ומשיב: בְּקִרְיַת שְׁמַע, שהוא בתפארת, שבתפילה אין השמעת קול.

ושואל: וּבָאֵן אֶתֶר אֲתַפְתָּחוּ - ובאיזה מקום הם נפתחים, לקבל את התפילה, ומשיב: בְּדִ יִשְׂרָאֵל אֲמָרִין - כאשר ישראל אומרים 'אֲדֹנֵי שְׁפָתַי תִּפְתָּח', דהיינו אֲדֹנֵי, הוא שְׂכִינְתָּא - השכינה, בְּדִ אִיהִי אֲתַפְתָּחַת לְקַבְּלָא לְבַעֲלָהּ - כאשר היא נפתחת לקבל את בעלה^{יב}, ואזי מִתְּפַתְּחִין שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאֹפָנִים - נפתחים השרפים וחיות ואופנים גְּדַפְיָהּ לְגַבְיָהּ - כנפיהם אליו, אל התפארת, לְקַבְּלָא לֶזֶן לְמֵאֲרִיחֶן - לקבל לו לאדונם, דהיינו לשכינה שכוללת בתוכה את אור התפארת^{יג}, הָדָא הוּא דְכְּתִיב: וּפְנִיָּהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה^{יד}, דהיינו השרפים חיות ואופנים שהם פנים וכנפיים, פרודות לקבל מלמעלה, הָא אֵינוֹן פְּרוּבִים דְּכָר וְנוֹקְבָא פְּחָדָא - הרי הם הכרובים זכר ונקבה כאחד, כלומר הם מנהיגים יחד בסוד הרחמים, והדין של הנקבה מתבטל בפני הרחמים^{יה}.

הארות והערות

את קול כנפי החיות, שהיה כמו קול מים רבים השוטפים, וכקול ה' בדברו בסיני, והקול ההוא היה בלכתם, שאז היה קול המולה, כקול מחנה מהמון עם, ובעמדם, דהיינו בעת עמדו במקומם, היו מרפים כנפיהם, רצה לומר לא הרעישו אז בכנפיהם להשמיע קול (מצודות דוד). הזוהר מבאר שבזמן קריאת שמע, ששם יש קול, אז נאמר 'ואשמע את קול כנפיהם', דהיינו שהכנפיים שלהם קיבלו שפע מהקול שמגיע מהתפארת על ידי קריאת שמע, 'ובעמדם' הוא בזמן תפילת העמידה, אז 'תרפינה כנפיהם', ששם הוא דיבור בלחישתה, דהיינו מלכות, אזי תרפינה כנפיהם, ואז כנפיהם פתוחות כמו שמבאר בהמשך. נב. וזהו 'שפתי', שהם שתי שוקיים, נצח והוד [של המלכות], 'תפתח', לקבל את בעלה, כדי שייכנס אבר היסוד בתוכיותה ממש (אור יקר). ג. אור יקר. נד. יחזקאל (א, יא): וּפְנִיָּהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה לְאִישׁ שְׁפָתַי חֲבֵרוֹת אִישׁ וּשְׁפָתַי מְכַסּוֹת אֶת גְּוִיתֵיהֶן. ביאור הכתוב: ופניהם, כלומר היה להם פנים, וכנפיהם היו פרודות למעלה מפניהם ומכסות אותם, כיצד, לאיש שתיים חוברות איש, לכל פנים ופנים, שתי כנפיים חוברות, ושתיים מכסות את גופם (רש"י). הזוהר מבאר שכנפיהם פרודות מלמעלה, היינו שהם פתוחות לקבל את מלמעלה על ידי התפילה (אור יקר). נה. כלומר שעל ידי הייחוד הזה בין התפארת למלכות,

ממהר להיפרע מהם, והוא רכב על כרוב דהיינו מלאך ופרח לרדת (מצודות דוד). הזוהר מבאר ש'יורכב על כרוב' מדבר על התפארת שרוכב על כרוב דהיינו היסוד, ויעף, דהיינו בחינת קו האמצעי שהם שתי כנפיים, שעליהם נאמר בשמים יעופף, דהיינו שתי כנפיים שמתעופפים ומסתלקים (אור יקר). מ. אור יקר. מא. דהיינו שנסתלקו תפארת ויסוד שהם עיקר הגוף, ועכשיו הייחוד הוא ייחוד זכר ונקבה בזרועות ושוקיים [דהיינו חסד וגבורה, נצח והוד], אמנם גוף בגוף, דהיינו עצם תפארת ועצם היסוד, שהם גוף, בגוף, בעצם המלכות, אינה מתייחדים כלל בסוד הגלות (אור יקר). מב. ולכן לא אמר מייחד או מזווג, שסוד הגלות מעכב הייחוד השלם (אור יקר). מג. ששתי השפתיים הם שתי ביצי הזכר שמשלימים סוד הכנפיים (אור יקר). והגר"א כתב ששתי השפתיים תפארת ומלכות. מד. ישעיה נד, יג. מה. דהיינו תשע ספירות שבזכר, מהכתר עד היסוד, ותשע ספירות שבנקבה, ממנה [מלכות] עד החכמה (אור יקר). מז. הגר"א. מ. אור יקר. מה. אור יקר. והגר"א כתב שהם כנפיים ורגליים מתכנסים לקבל את הגוף [דהיינו התפארת] עליהם. מט. אור יקר; הגר"א. נ. אור יקר. נא. יחזקאל (א, כד): וְאֶשְׁמַע אֶת קוֹל פְּנִיָּהֶם קְוֹל מִים רַבִּים קְוֹל שְׁדֵי בְּלָקְתָם קוֹל הַמֶּלֶךְ קְוֹל מַחְנֶה בְּעַמְדָם תְּרַפִּינָה כְּנַפֵּיהֶן. ביאור הכתוב, יחזקאל שמע

זיו הזוהר

דשבת, דצריכין שפון לקבלא לה בערב שבת, דאיהי נשמת כל חי, איהי נחתא על ראש צדיק דאיהו יום השביעי, לשון למודים קרינן ליה, ואיהי שריא עליה בין תרין שפון דאינון נצח והוד. [תיקוני זוהר מה, ב] יסוד דא איהו לשון למודים. [זוהר חדש יתרו נב, ב]

© ורוא דמלה 'אם תשכבון בין שפתים' (תהילים סח יד), אל תקרי אם אלא אם, זכאה איהו מאן דסליק לה בצלותיה דמצלי בשפוי, לעילא לגבי בעלה.

[תיקוני זוהר מה, א]

© דבר אחר אם תשכבון, דא אימא עלאה, דאיהי צלותא

בְּצִלּוֹתָא דְּעֵמִידָה אֲתָמַר בְּשָׂרְפִים וְחַיִּית וְאֹפְנִים, בְּעֵמָדָם תִּרְפִּינָה בְּנִפְיָהֶם, בְּעֵמָדָם וְדַאי יִשְׂרָאֵל בְּצִלּוֹתָא דְּעֵמִידָה.

בְּהָהוּא זְמָנָא אֵינוֹן פְּרוּבִים וְפְנִיָּהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו, בְּהָהוּא זְמָנָא צִלּוֹתִין מִתְקַבְּלִין בְּרַעְוָא, דְּאֲתָמַר עֲלֵיהּ תְּפִלּוֹת כְּנָגַד תְּמִידִין, וְעוֹד הָא אֻקְמוּה מְאִירִי מִתְנִיתִין דְּאִין עֲבוּדָה אֵלָּא תְּפִלָּה, דְּשָׁקוּלָה אִיהִי צִלּוֹתָא כְּעֲבוּדַת הַכְּהָנִים וּכְקִרְבָּנֵיָא דִּילָהוֹן.

דְּבִזְמָנָא דְּכְרוּבִים, דְּאֵינוֹן עֲמוּדָא דְּאַמְצָעִיתָא וְשְׂכִינְתָּא, לָאו אֵינוֹן אֲנָפִין בְּאַנְפִּין, צִלּוֹתָא לָא מִתְקַבֵּל, וְנִפְק סמא"ל דְּאִיהוּ כְּלָבָא, לְמִיכַל קִרְבָּנִין דִּילָהוֹן, דְּאֵינוֹן צִלּוֹתִין.

פירוש הבהיר

בְּצִלּוֹתָא דְּעֵמִידָה - בתפילת העמידה, אֲתָמַר - נאמר בְּשָׂרְפִים וְחַיִּית וְאֹפְנִים: 'בְּעֵמָדָם תִּרְפִּינָה בְּנִפְיָהֶם', כלומר, שאז יש רפיון דין, וכולם בסוד הרחמים^י, דהיינו בְּעֵמָדָם וְדַאי יִשְׂרָאֵל, כלומר בוודאי מדבר הכתוב בעמידתם של ישראל על רגליהם, כפי פשוטו של מקרא, דהיינו בְּצִלּוֹתָא דְּעֵמִידָה - בתפילת העמידה^י, אז תרפינה כנפיהם.

בְּהָהוּא זְמָנָא^ה - באותו זמן, דהיינו בזמן תפילת העמידה, אֵינוֹן פְּרוּבִים - אלו הכרובים, הם במצב של 'וְפְנִיָּהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו'^י, כלומר שיש ביניהם ייחוד גמור, בבחינת כל האברים שלהם, שהנקבה מושפעת מהזכר^י, ועל ידי זה בְּהָהוּא זְמָנָא - באותו זמן, צִלּוֹתִין מִתְקַבְּלִין בְּרַעְוָא - התפילות מתקבלות ברצון^ס, דְּאֲתָמַר עֲלֵיהּ - שנאמר על התפילות: תְּפִלּוֹת^ס כְּנָגַד תְּמִידִין, שהם מתקבלים ברצון כמו קרבן תמיד, שכמו שהתמיד היה גורם ייחוד בכל האיברים, כך גם התפילה, גורמת ייחוד בכל האיברים וכל הברכות מתעוררות על ידי התפילה^ס, וְעוֹד, הָא אֻקְמוּה מְאִירִי מִתְנִיתִין - הרי העמידו בעלי המשנה, דְּאִין^ס עֲבוּדָה אֵלָּא תְּפִלָּה^ס, דהיינו דְּשָׁקוּלָה אִיהִי צִלּוֹתָא - ששקולה היא התפילה כְּעֲבוּדַת הַכְּהָנִים וּכְקִרְבָּנֵיָא דִּילָהוֹן - כמו עבודת הכהנים וכמו הקרבנות שלהם, וכמו שהקרבנות גורמים ייחוד שלם, כך התפילה.

מבאר ענין גדול, שהספירות אינן מתייחדות אלא אם כן יש ביניהם ייחוד גמור, אבל אם הייחוד אינו גמור בכל האיברים, אזי אין ייחוד כלל, והשפע הולך לס"מ וכוחותיו (אור יקר).

דְּבִזְמָנָא^ס דְּכְרוּבִים - שבזמן שהכרובים, דְּאֵינוֹן עֲמוּדָא דְּאַמְצָעִיתָא וְשְׂכִינְתָּא - שהם עמוד האמצעי, תפארת, והשכינה, לָאו אֵינוֹן אֲנָפִין בְּאַנְפִּין - אינם פנים בפנים, כלומר כל הפנים של התפארת כנגד כל הפנים של השכינה^ס, צִלּוֹתָא לָא מִתְקַבֵּל - התפילה לא מתקבלת, וְנִפְק - ויוצא סמא"ל, דְּאִיהוּ^ס כְּלָבָא - שהוא כלב, ובמקום אריה שהיה רבוץ על המזבח, נתחלף בפני כלב^ס, לְמִיכַל קִרְבָּנִין דִּילָהוֹן - לאכול את הקרבנות שלהם דְּאֵינוֹן צִלּוֹתִין - שהם התפילות^ס.

תמידין, אין הכרח שרומז על כל הבחינות ממש, אלא דרך כלל תקנוס, אבל לא שיחוייב בו כל מציאות הבחינות, לכן מביא מה שפירשו שאין עבודה אלא תפילה (אור יקר). סג. שאם חסר בחינה אחת מהייחוד, אין הרצון העליון שורה על הכסא, דהיינו שאם לא בירך ברכה אחת מ"ח ברכות, או לא בירך אותה כתיקנה וטעה בה, לא תאמר הרי בירך השאר והייחוד יהיה בשאר הברכות ויטייחודו שאר הפנים, אלא חס ושלום אם אינם פנים בפנים, דהיינו פנים של כולם שבו כנגד פנים של כולם שבה, וכן פנים של כולם שבה כנגד פנים של כולם שבו, אינם מתייחדים ואין התפילה מתקבלת ברצון, שהרצון העליון מקפיד שאין לו מרכבה שלימה לשרות עליה אלא על ידי תיקון כל הבחינות וכל המדות שהם גמר כל המרכבה (אור יקר). סד. אור יקר. סה. שכמו שהקרבן נפסל בכמה מיני פסולים, בכמה מיני עבודות, בכמה מיני מומים פוסלים בכהנים, בכמה תיקונים המעכבים זה לזה, ואם חסר מהם פוסל הקרבן, ואז נאמר (שמות כב, ל) 'לְפָלֵךְ תִּשְׁלַכֶּן אֹתוֹ',

זיו הזוהר

⊙ **איתמר** רבי יוסי ברבי חנינא אמר תפלות אבות תקנוס רבי יהושע בן לוי אמר תפלות כנגד תמידין תקנוס. (ברכות כו, ב)

ובגין דא תקינו צלותא דשחרית כקרבן השחר, וצלותא דמנחה כקרבן בין הערבים, וצלותא דערבייתא כאמורים ופדרים דהוו מתאכלים כל הלילה.

[רעיא מהימנא צו כח, ב]

וראה עוד זוהר ויחי רמד, א.

⊙ **דתניא** 'לאהבה את יי אלהיכם ולעבדו ככל לבבכם' (דברים יא, יג) איזו היא עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפלה. [תענית ב, א]

דאצטריך למבני בי מקדשא לתתא, ולצללא בגויה צלותא בכל יומא, למפלח ליה לקודשא בריך הוא, דהא צלותא אקרי עבודה. [רעיא מהימנא בשלח נט, ב] **וראה** עוד זוהר משפטים קטו, ב; רעיא מהימנא בהר קיא, ב; פנחס רכג, א; תיקוני זוהר פז, א.

⊙ **אמר** רבי יוסי ווי לעלמא כד חד כרוב אהדר אנפיה מחבריה דהא כתיב ופניהם איש אל אחיו כד הוי שלמא בעלמא. [זוהר תרומה קעו, א]

⊙ **חמשה** דברים נאמרו באש של מערכה, רבוצה כארי, וברה כחמה, ויש בה ממש, ואוכלת לחין כיבשין, ואינה מעלה עשן... וזהתניא אמר רבי חנינא סגן הכהנים אני ראיתיה ורבוצה ככלב, לא קשיא כאן במקדש ראשון כאן במקדש שני. [יומא כא, ב]

⊙ **רבוצה** כארי, והתניא אמר רבי חנינא סגן הכהנים אני ראיתיה ורבוצה ככלב, לא קשיא כאן במקדש ראשון כאן במקדש שני. [יומא כא, ב]

ואם דורונא לאו איהו כדקא יאות, לכלבא אתמסר ודחיין שאלתוי לבר. [תיקוני זוהר לג, ב]

וראה עוד הקדמת זוהר ו, ב.

וזמן התפשטות האין סוף על ידי הכתר הנקרא רצון, בסוד החכמה, להתפשט בספירות, וכל מה שאנו שואלים מיד מתקיים, והתפילות, דהיינו שאלת צרכים, מתקבלים ברצון, מצד הרצון המתפשט. ומצוה לנו כי נשמור לשאול הצרכים, מפני שעל ידי שאלותינו נשפעות הספירות מן הזכר לנקבה ככח הרצון, והיא אומרת הרי

יש להם מעלה שנית, שהם זכר ונקבה, דהיינו חסד ורחמים, כאחד, והדין מתבטל בפני הרחמים כל משך זמן תפילת העמידה (אור יקר). נו. אור יקר. נו. שאף על פי שיש לדרוש בפנים אחרות, דהיינו בעמדם של ישראל ושתיקתם מדברי תורה, כנפי החיות מתרפים מללמד עליהם זכות, או שאין להם רשות לענות קדוש עד שיענו ישראל, מכל מקום פשוט הכתוב מדבר ממש בעמידה, דהיינו בתפילת העמידה, ואין מקרא יוצא מידי פשוטו (אור יקר). נח. שמות (כה, כ): 'וְהָיוּ הַכְּרִבִּים פְּרָשִׁי כְנָפִים לְמַעַל סֻכְכִּים בְּכִנְפֵיהֶם עַל הַפִּפְתָּה וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו אֶל הַפִּפְתָּה וְהָיוּ פְנֵי הַכְּרִבִּים'. נט. אור יקר. וראה עוד במדור 'ביאורי זוהר'. ס. שיש עניינים בתפילה שתלויים בכל מידה ומידה לפי עניינה, יש מהם שתלויים בחסד, ויש בגבורה, ולכן עתה שכל בחינות ההנהגה איש אל אחיו, ודינים נמתקים וכל הספירות נפתחים, הוא עת בקשת השאלות כדי שיתקיימו (אור יקר). סא. אור יקר. וראה עוד במדור 'ביאורי זוהר'. סב. שבמה שאמרו כנגד

ביאורי זוהר

[ה] **בְּהוּא זְמַנָּא אֵינֻן פְּרֻבִּים וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו**. העניין, שסוד ה' שפתי תפתח הוא הפתיחה לבר,

ואחר כך בתפילת העמידה הם כאחד, דהיינו סוד קורבתם יחד בסוד היסוד בתוך המלכות, אמנם מציאות העניין הוא, כי אחר כניסת היסוד אל תוך המלכות, לא ימשיכה מבחינת יסוד לבר חס ושלום, אלא ימשיכה מבחינת כל רמ"ח איברים, וכולם יחד הם באין ברצון תאוותם, ומושכים כוחם מהם, והם רמ"ח איברי הנקבה ורמ"ח איברי הזכר, אמנם אין להם קבלה איברים מאיברים אלא על ידי התדבקות גוף בגוף, שאפילו שיהיה להם חיבוק קשר זרועות, דהיינו אהבה, או גוף בגוף, דהיינו רצון, אמת ויציב, לא מפני היותם יחד יהיה קבלת האיברים מן האיברים קבלה אמיתית, שאין בסוד הנשיות אלא קבלת רוח ברוח וקשר הרוחות יחד, אמנם אשר שפע רמ"ח איברים לרמ"ח איברי הנקבה, הוא על ידי אבר היסוד, ופי האמה ממציא מיין שפע רמ"ח איברי הזכר לנקבה, והנקבה מתעדנת בסוד נקודת ציון, ומשם מתפשט הענין לכל איבריה.

ואז, בסוד חשק תאות הייחוד, יהיו כל איברי הזכר מושכים שפעם ומיצם דרך היסוד, לתוכיות נקודת ציון, להמשיך לכל האיברים, ויהיו פניהם איש אל אחיו להמשיך חסד אל חסד [חסד של התפארת, אל חסד של המלכות], וגבורה אל גבורה, ותפארת אל תפארת, ונצח אל נצח והוד אל הוד, דהיינו שפניהם שהם רמ"ח איברים כולם דין ונקבה, ופניו, שהם רמ"ח כולם חסד, ממש חמש מידותיו בחמש מידותיה למתק דיניה, ודרך היסוד הם פנים לפנים להמשיך שפע אליהם, וזהו אומרו שבאותו זמן, שהיסוד נכנס לתוכה, הם הכרוכים תפארת ומלכות, ופניהם איש אל אחיו.

והנה יש עניינים בתפילה שהם תלויים בכל מידה ומידה לפי עניינה, יש מהם תלויים בחד, ויש מהם בגבורה, ולכן עתה, שפניהם כולם, פני כל ההנהגה, איש אל אחיו, ודינים נמתקים וכל הספירות נפתחים, הוא עת בקשת השאלות כדי שיתקיימו, לכך אנו שואלים מכל האיברים מכל הספירה, כל

ספירה וספירה לפי עניינה כדי שתקובל ברצון, מפני שעתה הוא להתפשט בספירות, וכל מה שאנו שואלים מיד מתקיים, והתפילות, דהיינו שאלת צרכים, מתקבלים ברצון, מצד הרצון המתפשט. ומצוה לנו כי נשמור לשאול הצרכים, מפני שעל ידי שאלותינו נשפעות הספירות מן הזכר לנקבה ככח הרצון, והיא אומרת הרי

וְהָאֵי אִיהוּ 'וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְיָ וַתֹּאכַל אוֹתָם', וְדָא אַכִּילָה דְקַרְבָּנֵין דְאֲנוּן
צְלוֹתֵין דְיִשְׂרָאֵל, וְאַתְמַר בְּהוּן: 'וַיָּמוּתוּ' בְּגוֹנוֹנָא דְבְנֵי אֶהְרֹן, וְלִית מִיתָא
לְיִשְׂרָאֵל אֱלָא עֲנִיּוֹתָא, וּבְאַלְיִן אֲנַפִּין דְכְרוּבִים אֲתַמַּר: 'וְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה
פָּנִים אֶל פָּנִים'.

קָמוּ בְלָהוּ מֵאֲרֵי מַתְנִיתִין וּמִלְאָכִין וְאָמְרוּ: מָאן גִּיהוּ דְגַלֵּי רִזִּין אֱלִיָּן, אֱלָא
וְדָאֵי דָא אִיהוּ דְאַתְקָרִי סֵפֶר הַזֹּהַר, בְּדִרְגָּא דִּילִיָּה דְאִיהוּ בְּדִיוֹקְנָא דְמֵאֲרִיָּה.
דְאַתְמַר בֵּיה: 'רָבָה אֵילָנָא וְתַקְפָּה' דְבְרַגְלוֹהִי 'תַּטְלֵל חַיּוֹת בְּרָא', דְאֲנוּן חַיּוֹת
הַקֶּדֶשׁ, וּבְדְרוּעוֹהִי 'יְדוּרָן צִפְרֵי שְׁמִיָּא', דְאִינוּן נִשְׁמָתִין עֵילָאִין, 'וּמִנָּה יִתְּיוּן
כָּל בְּשָׂרָא', דָּא יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא.

פירוש הבהיר

וְהָאֵי אִיהוּ - וזה הוא מה שנאמר: 'וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְיָ וַתֹּאכַל אוֹתָם' סי, כלומר
שיצאה אש מהסטרא אחרא שהיא לפני ה' סי, ואכלה אותם, דהיינו את הקרבנות סי,
וְדָא - וזהו, מה שהיא אכלה, זה אַכִּילָה דְקַרְבָּנֵין - אכילה של הקרבנות, דְאֲנוּן צְלוֹתֵין
דְיִשְׂרָאֵל - שהן התפילות של ישראל, כלומר הברכות שראויות לבא לעולם, הוא שולט
עליהם ונוטלם לעצמו, וְאַתְמַר בְּהוּן - ונאמר בהם: 'וַיָּמוּתוּ', כלומר מלבד מה שהוא
אוכל את הקרבנות, הוא גורם מיתה למקריבִּיט, בְּגוֹנוֹנָא דְבְנֵי אֶהְרֹן - כמו בבני אהרן,
שיצאה אש ואכלה את הקרבנות, והם עצמם מתו, וְלִית מִיתָא * לְיִשְׂרָאֵל אֱלָא עֲנִיּוֹתָא
- ואין מיתה לישראל אלא עניות, שעל ידי שהם מ מקבל את הברכות, הוא סותם את
דלתי השפע ואין הברכות מצויות ט, וּבְאַלְיִן אֲנַפִּין דְכְרוּבִים אֲתַמַּר - ובאלו הפנים
של הכרובים נאמר: 'וְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים', כלומר שרק כאשר הם היו
פנים בפנים, דבר ה' עם משה ט.

לאחר שאמר רבי שמעון סודות אלו קמו כל אלו שהתאספו בחיבור זה, ואמרו שסודות אלו לא
אמרם אלא משה רבינו עליו השלום, שהוא בדרגת התפארת שעל שמו נקרא ספר הזוהר.

קָמוּ בְלָהוּ מֵאֲרֵי מַתְנִיתִין וּמִלְאָכִין - קמו כל בעלי המשנה והמלאכים, שכולם
התאספו בחיבור זה, וְאָמְרוּ: מָאן גִּיהוּ דְגַלֵּי רִזִּין אֱלִיָּן - מיהו שגילה סודות אלו,
שהוא נמנע בחוק בני אדם לגלות סודות נפלאים כאלו, אֱלָא וְדָאֵי דָא אִיהוּ - אלא
ודאי זה הוא מי דְאַתְקָרִי סֵפֶר הַזֹּהַר בְּדִרְגָּא דִּילִיָּה - שנקרא ספר הזוהר בדרגה שלו,
דהיינו משה רבינו, שהזוהר נקרא על שם זוהר הרקיע, דהיינו עמוד האמצעי, תפארת,
שהוא דרגתו של משה רבינו, דְאִיהוּ בְּדִיוֹקְנָא דְמֵאֲרִיָּה - שהוא בדיוקן אדוניו, דהיינו
תפארת ט.

ומבאר שהתפארת, ודוגמתו משה רבינו, בו כלולים כל הנשמות, וממנו נזונים עם ישראל.

דְאַתְמַר בֵּיה - שנאמר בו, במשה רבינו: 'רָבָה אֵילָנָא וְתַקְפָּה' עי - גדול האילן וחזק,
דהיינו אילן התפארת ט, שהוא עץ החיים, דְבְרַגְלוֹהִי - שברגליו 'תַּטְלֵל חַיּוֹת בְּרָא' עי

- תחסה בצלו חיות השדה, דַּאֲנוֹן חַיֹּת הַקֶּדֶשׁ - שהם חיות הקודש, דהיינו נצח והוד, שהם הרגליים ע', וּבְדִרְוֵעוֹהִי - ובזרועותיו, 'יְדוֹרֵן צִפְרֵי שְׁמַיָא' - ידורו ציפורי השמים, דַּאֲנוֹן נִשְׁמָתִין ע' עִיָּאִין - שהם נשמות עליונות, והם ענפי התפארת ע', והם בזרועותיו, דהיינו בששה פרקים שבזרועות, שרומזים לשש קצוות של התפארת ע', 'וּמִנָּה יִתְּזִין כָּל בְּשָׂרָא' - וממנו נזונים כל בשר, דַּא יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא - אלו ישראל למטה, דהיינו אלו המתלבשים בגוף שהוא בשרי.

הארות והערות

הארץ ואומר שהיה גדל האילן ונתחזק, וקומתו הגיעה עד השמים, ומראהו היה נראה לסוף כל הארץ (מצודות דוד). הזוהר דורש את הפסוק לענין עץ החיים, שהוא התפארת, שהוא גדול מצד הגדולה [חסד] וחזק מצד הגבורה (אור יקר). עה. שמשו רבינו הוא בדרגת התפארת. עו. דניאל (ד, ט): 'עֲפִיָּה שְׁפִיר וְאִנְבָּה שְׂגִיָּא וּמִזֹּן לְכָלֹּא בְּהַ תְּחַתּוֹהִי תִטְלַל חַיֹּת כְּרָא וּבְעִנְפוֹהִי יְדוֹרֵן צִפְרֵי שְׁמַיָא וּמִנָּה יִתְּזִין כָּל בְּשָׂרָא'. בפסוק זה המשך המראה של האילן, שהעלים שבו היו נאים ויפים, ופירותיו היו מרובים, והיה די בהם לזון ולכלכל את כל הבריות, ותחתיו חסו בצלו חיות השדה, ובענפיו יקנו עוף השמים, ומפירותיו היו נזונים כל הבריות (מצודות דוד). לפי דרשת הזוהר שהאילן הוא תפארת, תחתיו חסו חיות השדה הם נצח והוד, שהם למטה מהתפארת, ובהם החיות, שהם סוד שני הכרובים, ובענפיו ידורו ציפורי השמים, הם הנשמות שהם ענפי התפארת, וממנו נזונים כל הבריות, הם ישראל למטה, כמו שמפרש והולך (אור יקר). עז. ועל זה אמר הפסוק שתחתיו חיות השדה, שרגליים הם תחת הגוף (הגר"א). שנצח והוד הם למטה מהתפארת, וכאשר נעשה סוד תמונת אדם, הם רגליו (אור יקר). עח. שהנשמות הם ציפורים מצפצפים תמיד לפני הקדוש ברוך הוא כמו שכתוב (תהילים ל, יג) 'לְמַעַן יִזְמְרֶךָ כְּבוֹד וְלֹא יֵדָם' [דהיינו הנשמה הנקראת כבוד], והם ענפי התפארת, כמו שכתוב (דברים יד, א): 'בְּנִים אֵתֶם לֵה' אֱלֹהִים', ודווקא הנשמות העליונות, אבל יש נשמות תחתונות שהם אפרוחים מיסוד, או ביצים ממלכות, ורק הנשמות העליונות הם בנים מתפארת (אור יקר). עט. שהם שש מדרגות שהם ענפי התפארת, דהיינו חסידים, גיבורים, בעלי תורה, חזוים, נביאים, צדיקים, ובתמונת התפארת הם ענפים, ולכן אמר הכתוב בענפוהי, ובתמונת האדם הם ידיים, שהם שתי זרועות שיש בהם ששה פרקים הרמזים בשש קצוות (אור יקר). והגר"א כתב שמה שאמר הכתוב בענפיו הכוונה לכנפיים, והנשמות באות מן השרפים שהם ככנפיים כמו שאמר לעיל. פ. אור יקר. והם בדוגמת ישראל שלמעלה,

דהיינו ס"מ וכוחותיו, ובמקום הארי הרבוץ על המזבח, נתחלף בכלב, כך הוא גם סוד התפילה שס"מ רודף אחריה כשאינה כתיקנה, ואם הוא רואה שהתפילה נדחית, מיד נוטל אותה (אור יקר). סו. ויקרא (ט, ב): 'וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה''. לפי דרשת הזוהר כוונת הפסוק ותצא מהחור של תהום רבה [כלומר המקום העמוק שבתהום, ששם הוא מקום הס"מ] אש ס"מ שהוא רבוץ שם, ומהיכן נמשך הרשות, מלפני ה', ודאי מלמעלה נשפע הענין, כנודע שתגבורת החיצוני מצד הדין, והאש הזו של הס"מ אכלה אותם, ולא אמר ותשרוף אותם, אלא מפני שאכל ממש גופם, כעין אכילת הקרבנות (אור יקר). סז. שלפני הוא מלכות שנאמר בה (תהילים קג, ט) 'וּמַלְכוּתוֹ כָּל מִשְׁלָה' כידוע (הגר"א); והפסוק אומר מלפני ה', לא לפני ממש, אלא מלפני, דהיינו מהרחוק שזוהו מלפני (אור יקר). סח. וכמו שאמרנו ביומא (כא, ב) שהיה יורד כלב על המזבח (הגר"א). סט. הגר"א. ובאור יקר כתב שעל ידי שהס"מ אוכל את הקרבנות הוא גורם מיתה לעולם, משום שהוא נוטל השפע הראוי לעולם, וסותם פתח השפע ומשפיע לעולם רק דרך בו, וכל העולם טועמים מתחת ידו מר ממוות. ע. הגר"א. עא. ועם כל זה אין שלש אכילות אלו שווים, כי אכילת הקרבנות, גרם חורבן הבית, ואכילת הצדיקים גרם ודאי מיתתם, שאכל את בשרם, וכן כל שאר הנענשים מתחת ידו, ואכילת התפילות גורם עניות, אם תפילת יחיד ליחיד, ואם תפילת רבים לרבים (אור יקר). עב. רוצה לומר שבחיבורם היה מדבר עמו, כמו שכתוב (במדבר ז, פט) 'מִבֵּין שְׁנֵי הַכָּרִבִּים וַיִּדְבֹּר אֵלָיו' (הגר"א). עג. הגר"א. ובאור יקר ביאר שהוא כולל במציאותו מציאות הנשמות והמלאכים הנבראים ממנו, כמו התפארת, ולכן יש בו כח להתעבר ברבי שמעון ולהיות נובע סודות התורה בו, ומלבד זה רצונו לומר שהוא מאיר בנשמתו בכל נשמות שבעולם, כמו שהקדוש ברוך הוא מאיר בכל המציאות. עד. דניאל (ד, ח): 'רָכָה אֵילָנָא וַתִּקַּף וְרוּמָה יִמְטָא לְשִׁמְיָא וַתְּזוּתָה לְסוּף כָּל אֲרָעָא'. הכתוב מספר על המראה שראה דניאל, אילן בתוך

ביאורי זוהר

בני שואלים כך וכך וצריכים כך וכך, וגורמים השפעה בשאלות, ולכן מי שאינו שואל, פוגם וחייב, והוא חיוב התפילה שאנו חייבים לשאול כדי שיימשך השפע.

וזוהו מה שפירשו תפילות כנגד תמידין, רצו בזה יש בתפילה ממש כנגד כל מה שמתברכת השכינה, כנגד הכל מתברכת בתפילות, וכמו שהתמידין היו גורמים הייחוד בכל איברי התמיד, ועניינו כמה מיני ברכות צריכות להתעורר בתפילותינו ככל המציאות, להתברך בכל מיני ברכות, כעין ברכות שהיה מתברך בתמיד, והוה כנגד ממש [אור יקר].

זיו הזוהר

① וּתְנִיָּא ארבעה חשובין כמת עני ומצורע וסומא ומי שאין לו בנים. [נדרים סד, ב]

ולית מיתה אלא עוני, דעני חשוב כמת, דאיהו קרבן עולה ויורד. [רעיא מהימנא תרומה קנח, ב]

רעיא מהימנא משפטים קיט, א; כי תצא רעט, א; תיקוני זוהר קא, א; תיקוני זוהר חדש סג, ב; פז, ב.

② וּיקום לקול הצפור זו נשמה. [אבות דרבי נתן א]

אית דממנא על עופין, דאינון נפשין דאתקריאו צפרין. [תיקוני זוהר כג, א]

וְלֹא עוֹד אֶלָּא בְּכַבֵּת עֵינָיו נִהְרָא שְׂכִינְתָּא, דְּבִגְיִינָה אֲתָמֵר: 'וַיֵּרָא מֶלֶאךָ יְיָ אֱלֹהֵי בְּלָבֶת אִשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנָה', וְדָא בֵּת לֵב, בֵּת כְּלִילָא מַעֲשֵׂר אֲמִירָן, וְל"ב נְתִיבוֹת דִּילָהּ, דְּאִינוּן ל"ב אֱלֹהִים דְּעוֹבְדָא דְּבִרְאשִׁית, דְּבִגְיִן הָאִי ל"ב אֲתָמֵר הֵלֶב רוּאָה הֵלֶב שׁוֹמֵעַ. [סא, ב]

⁶ בְּעֵין דִּילָהּ נִהִיר עֲמוּדָא דְּאֲמַצְעִיתָא, בְּתַלְתָּ גּוֹוִנִין דְּעִינָה יִמִּינָא נִהִרִין תַּלְתָּ אֲבָהֶן, בְּתַרִּי גְדַפִּי עֵינָא דִּילָהּ, פְּתַחֲיִן וְסַגְרִין תַּרִּי סְמְכִי קְשׁוּט, כְּרוּב דְּעֵינָא דְּאֲחִיד בְּתַרִּי גְדַפִּי עֵינָא דִּילָהּ דָּא צַדִּיק.

פירוש הבהיר

מבאר עוד שמלבד מעלה זו, שהוא בדרגת התפארת וכולל כל הנשמות, בעינו מאירה השכינה. וְלֹא עוֹד, לא רק מעלה זו יש בו, שהוא כולל כל נשמות ישראל, אֶלָּא, עוד מעלה יש בו, שהוא מרכבה לשכינה, דהיינו בְּכַבֵּת עֵינָיו נִהְרָא שְׂכִינְתָּא - בכבת עינו מאירה השכינה^א, דְּבִגְיִינָה אֲתָמֵר - שהרי בשבילו נאמר: 'וַיֵּרָא מֶלֶאךָ יְיָ אֱלֹהֵי בְּלָבֶת אִשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנָה'^ב, וְדָא - וזהו בֵּת לֵב, דהיינו שהתגלה למשה בת לב, שהם שתי בחינות, ומבאר את שתי הבחינות: בֵּת, היא נקראת על שם שהיא כְּלִילָא מַעֲשֵׂר אֲמִירָן - כלולה מעשרה מאמרות, דהיינו שהיא בת עין קטנה, נקודה כמין יו"ד, על שם עשרה מאמרות הכלולות בה^ג, שעשרה מאמרות הם בחכמה, והיא כלולה מאותם שבחכמה^ד, וְל"ב נְתִיבוֹת^ה דִּילָהּ - ושלשים ושנים נתיבות שלה, שעל שמם היא נקראת לב, דהיינו שלשים ושנים נתיבות חכמה שכלולות בה^ו, דְּאִינוּן ל"ב אֱלֹהִים דְּעוֹבְדָא דְּבִרְאשִׁית - שהם שלשים ושנים פעמים שמוזכר שם אלהיים במעשה בראשית^ז, דְּבִגְיִן הָאִי ל"ב - שבגלל אלו השלושים ושנים נתיבות חכמה, אֲתָמֵר^ח - נאמר: הֵלֶב רוּאָה, דהיינו בחכמה שבה ראייה, וזהו שלשים ושנים נתיבות חכמה, הֵלֶב שׁוֹמֵעַ^ט, דהיינו בבינה, שבה שמיעה, שהיא כלולה משלושים ושנים נתיבות^י.

אגב שאמר שבעין של משה רבינו מאירה השכינה, שבה עשרה מאמרות ול"ב נתיבות חכמה, מבאר עוד את ענין העין, ומבאר את סדר ההנהגה של כל העשר ספירות, כיצד הכל כלול בעין, שבה כל סדר ההשגחה של עשר ספירות.

בְּעֵין דִּילָהּ - בעין שלו, של משה רבינו^א, כלומר בכלל העין^ב, נִהִיר עֲמוּדָא דְּאֲמַצְעִיתָא - מאיר עמוד האמצעי דהיינו התפארת^ג, בְּתַלְתָּ גּוֹוִנִין דְּעִינָה יִמִּינָא - בשלשה גוונים, שהם אדום ירוק ולבן, שבעינו הימנית^ד נִהִרִין תַּלְתָּ אֲבָהֶן - מאירים שלשה אבות, דהיינו חסד גבורה תפארת, בְּתַרִּי גְדַפִּי עֵינָא דִּילָהּ - בשתי כנפי העיניים שלו, דהיינו העפעפיים, פְּתַחֲיִן וְסַגְרִין תַּרִּי סְמְכִי קְשׁוּט - פותחים וסוגרים שני עמודי האמת, דהיינו נצח והוד שהם עמודי התפארת שנקרא אמת, והם פותחים את העין כדי להשפיע לטובים, ופעמים סוגרים כדי שיתנו ליבם לתורה, וּלְכֵן הֵם נִקְרָאִים מַעֲמִידֵי הָאֱמֶת, שהם מעמידי התורה על ידי שתי מדות אלו^ה הַהִשְׁפָּעָה וְצִמְצוּם

^א שינויי נוסחאות: (6) סא ע"ב בעין דיליה נהיר עמודא דאמצעיתא וכו' בתרי גדפי עינא דיליה
^ב תיבת 'דיליה'.

ההשפעה, פְּרֹוב דְּעִינָא - הכרוב של העין, והוא גיד דק קטן מאד, שעל ידו פותחים וסוגרים את עפעפי העיניים, דְּאֶחֶיד בְּתָרִי גְדַפִּי עֵינָא דִּילָיָה - שאוחז בשתי כנפי העיניים שלו, דָּא צָדִיק - זה צדיק, דהיינו יסוד, שעל ידו פותחים וסוגרים את השפע מנצח והוד שעובר דרכו.

הארות והערות

נתיבות חכמה. א. הגר"א. ובאור יקר ביאר שכוונתו להוכיח שאף על פי שיש ל"ב בתוכיות החכמה קודם שיתפשטו לבניה והם נעלמים, או יש ל"ב למטה כאומרו לב השמים וכן המלכות ל"ב, ענין ל"ב שכאן מוכרח בבניה, כי ראיה נאמרה בלב, וכתוב הלב שומע, וענין שמיעה זו היא בינה. ב. ואין כוונתם שבח משה רבינו עליו השלום, אלא אגב אורחא, היו מפרשים סוד התמונה העליונה, ונותן בו משל אל התמונה העליונה (אור יקר). ג. הגר"א. ד. ואין זה שלשה אבות שאומר לקמן שמאירים בעין, אלא הענין הוא סוד המשכת האור מבת עין עליונה, שהוא הבינה והחכמה עמה, אל בת עין תחתונה שהיא מלכות, שיש ביניהם קו אור המאיר מזו לזו, והוא סוד הדעת ומציאות התפארת הנקרא עמוד האמצעי [דהיינו הדעת המתפשט שהוא נשמת התפארת], ועל בחינה זו אמר, בעין שלו, דהיינו כללות העין כולו, מלמעלה למטה, מאיר עמוד האמצעי (אור יקר). ה. ומה שאמר בעין ימנית, משום שאין הכוונה עתה אלא בסוד ההשגחה היפה ברחמים, ולכן אמר בעין ימנית, ששם הגוונים מאירים, אמנם בעין שמאל, אף על פי שבה שלשה אבות, אמנם אין הגוונים מאירים (אור יקר). והגר"א כתב שלא גורסים ימינא, ומדבר על שני העיניים. ו. שהתפארת עיקרו רחמים, אמנם יש בו דין, שלכן נקרא אמת, אמנם אינו דין בצמצום אלא דין ברחמים, ולכן יש לו שתי מדות תחתיו, שהם נצח והוד, האחת ימנית והשנית שמאלית, להתנהג בשתי הנהגות בדין וברחמים, וזהו קיום המידה, שאם יהיה מיטיב לרעים ולטובים, תיעזב התורה, ואם יהיה על צד הדין הגמור, אין מי שיעמוד, ותבטל התורה (אור יקר). ז. אור יקר. ח. שאם היסוד

דהיינו עמוד האמצעי (הגר"א). פא. דהיינו בינה, שהיא שכינה העליונה, שהיא למעלה בראש, ודרך בית עין היא מאירה ומשגחת בכל הנכללים בגוף (אור יקר). ובדברי הגר"א נראה ששכינה שאמרו כאן היא מלכות. פב. שמות (ג, ב): וַיֵּרָא מִלֶּאךָ ה' אֵלָיו בְּלֶבֶת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֵּרָא וְהָנָה הַסֵּנֶה בְּעַר בָּאֵשׁ וְהַסֵּנֶה אֵינָנו אֶפְלָל. הוזהר מבאר שמלאך ה' שהתגלה למשה הוא השכינה [מלכות] שנקראת מלאך ה', והיא נראתה בלבת אש כלומר באור ותיקונים של השכינה העליונה, דהיינו בת לב, כמו שמפרש והולך (אור יקר). ולדעת הגר"א בלבת אש היא המלכות בעצמה, וראה בהערה לקמן על ל"ב אלהים דמעשה בראשית. פג. ובת מלשון מידה כמו שנאמר (מלכים א' ז, כו) 'אַלְפִים בַּת יְכִיל' (אור יקר). פד. ועניין עשרה מאמרות הם כמדת כל המציאות, כנודע שכל המציאות נמצא בסוד עשרה מאמרות, כמו שאמרו (אבות ה, א) 'בעשרה מאמרות נברא העולם' (אור יקר). פה. אמנם החכמה היא עשר אמירות, עשר נקודות, אבל אלו העשר נקודות מתפשטות ומציאות עשר ספירות ועשרים ושנים אותיות, והם ל"ב נתיבות, ואינם בה בחכמה, אלא כאשר תתפשט החכמה אל הבינה, יתפשטו שלושים ושנים אלו (אור יקר). פו. שבראשית הוא חכמה, כמו שמפרש התרגום ירושלמי בראשית בחוכמא, והיא מעשה בראשית, שהיא מוציאה לפועל את החכמה, [שהחכמה אומר והבינה עושה], ולכן שלושים ושנים פעמים נאמר אלהים [בינה] במעשה בראשית, על שם שלושים ושנים נתיבות חכמה שכלולים בה (אור יקר). והגר"א כתב של"ב אלהים הוא מלכות, ובראשית הוא ב' ראשית, ב' הוא בת, ראשית הוא שלושים ושנים

זיו הזוהר

לבבך, הלב מסרב שנאמר (ירמיה ה, כג) 'ולעם הזה היה לב סורר ומורה', הלב מתבדה שנאמר (מלכים א' יב, לג) 'בחדש אשר בדא מלכו', הלב מהרהר שנאמר (דברים כט, יח) 'כי בשרירות לבי אלך', הלב מרחש שנאמר (תהילים מה, ב) 'רחש לבי דבר טוב', הלב מחשב שנאמר (משלי יט, כא) 'רבות מחשבות בלב איש', הלב מתאוה שנאמר (תהילים כא, ג) 'תאות לבו נתתה לו', הלב סוטה שנאמר (משלי ז, כה) 'אל ישט אל דרכיה לבך', וכו'. [קהלת רבה א, לח] ובגין דא אוקמוה רבנן הלב רואה והלב שומע, ולא עוד אלא דאתמר בלב הלב מבין הלב יודע, ויבלב כל חכם לב נתתי חכמה' (שמות לא, ו), הרי חכמה ותבונה ודעת בלבא. [זוהר משפטים קטז, ב] וראה עוד בתיקוני זוהר כח, א; סג, א; קכג, א. [©]ראיה אריה, תוספת י' תנינא חכמה... שמיעה בשור, גבורה, דתמן בינה דאיהו שמיעה. [תיקוני זוהר חדש סה, ב] וראה עוד תיקוני זוהר קכב, א.

[©] בשלשים ושנים נתיבות פליאות חכמה חקק. את עולמו. [ספר יצירה א, א] [©] דברתי אני עם לבי (קהלת א, טז), הלב רואה שנאמר (שם) 'ולבי ראה הרבה', הלב שומע שנאמר (מלכים א' ג, ט) 'ונתת לעבדך לב שומע' הלב מדבר שנאמר (קהלת א, טז) 'דברתי אני עם לבי', הלב הולך שנאמר (מלכים ב' ה, כו) 'לא לבי הלך', הלב נופל שנאמר (שמואל א' יז, לב) 'אל יפול לב אדם עליו', הלב עומד שנאמר (יחזקאל כב, יד) 'היעמד לבך', הלב שמח שנאמר (תהילים טז, ט) 'לכן שמח לבי ויגל כבודי', הלב צועק שנאמר (איכה ב, יח) 'צעק לבס אל ה', הלב מתנחם שנאמר (ישעיה מ, ב) 'דברו על לב ירושלים', הלב מצטער שנאמר (דברים טו, י) 'ולא ירע לבבך', הלב מתחזק שנאמר (שמות ט, יב) 'ויחזק ה' את לב פרעה', הלב מתרכך שנאמר (דברים כ, ג) 'אל ירך לבבכם', הלב מתעצב שנאמר (בראשית ו, ו) 'ותעצב אל לבו', הלב מתפחד שנאמר (דברים כח, טז) 'מפחד לבבך', הלב משתבר שנאמר (תהילים נא, יט) 'לב נשבר ונדכה', הלב מתגאה שנאמר (דברים ח, יד) 'ורם

בַּת דְּקִיקָא זַעֲרָא אֵית מְלָגָא, תַּחֲוֹת בַּת עֵינָא עִילָאָה, וְדָא שְׂכִינְתָּא
תַּתָּאָה, דְּבַת עֵינָא עִילָאָה תַּמָּן חֲכָמָה לֵב אִימָא עִילָאָה, אֹר דְּנִהִיר בְּבַת
עֵינָא דְאִיהִי י', וְעַמָּה אֲתִקְרִי אֹרִי הַקְדָּמוֹן, דָּא כְּתָר עִילָאָה.

וְעוֹד בְּשִׁבְעָה גְלָדִי עֵינָא דִּילִיָּה, נִהְרִין נִשְׁמָתִין דְּרָבִי שְׁמַעוֹן וְשִׁית חֲבָרִוּי,
וְעַלִּיָּהּ אֲתִמַּר: 'שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוֹצָקוֹת'.

וְאֵית דְּפָרִישׁ לֹון הָכִי בִי"ד אֲתוּוֹן דְּשִׁמָּא מְפָרֶשׁ, בְּשִׁבְעָה גְלָדִי עֵינָא וְתַלְתָּ
גְּוֹנִי עֵינָא, נִהְרִין עֶשֶׂר אֲתוּוֹן, דְּאִינוֹן יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, וְהָאִי אִיהוּ

פירוש הבהיר

וממשיך ומבאר כיצד השכינה כלולה בעין, ובה כלולות שלש ראשונות, כתר, חכמה ובינה.

בַּת דְּקִיקָא זַעֲרָא אֵית מְלָגָא - בת דקה וקטנה יש מבפנים, תַּחֲוֹת בַּת עֵינָא
עִילָאָה - תחת בת העין העליונה, שתחת הגלגל השחור שבעין, הנקרא בת עין, יש
בת דקה וקטנה, וְדָא שְׂכִינְתָּא תַּתָּאָה - וזו השכינה התחתונה, מלכות, שהיא עולה
למעלה לבינה שהיא בת עין העליונה^ט, דְּבַת עֵינָא עִילָאָה - שבבת עין העליונה, תַּמָּן
חֲכָמָה - שם חכמה, שהרי לֵב אִימָא עִילָאָה - אמא העליונה נקראת לב, על שם ל"ב
נתיבות חכמה שכלולים בה, וכיון שהחכמה כבר כלולה בבת עין החיצונית, אם כן
בת עין הפנימית בוודאי אינה חכמה, אלא מלכות^י, אֹר דְּנִהִיר בְּבַת עֵינָא - האור
שמאיר בבת העין, דְּאִיהִי י' - שהבת עין היא י', על שם החכמה שכלולה בתוכה,
וְעַמָּה^ז אֲתִקְרִי אֹרִי הַקְדָּמוֹן - ועמה, דהיינו עם הבת עין, הוא נקרא אור הקדמון,
על שם אור הכתר, וי' של החכמה^{יא}, דָּא^ז כְּתָר עִילָאָה - זה כתר עליון, שהוא נקרא
אור, שהוא מתלבש בתוך החכמה, שהיא כלולה בבת עין, ומנהיג את הספירות על
ידי החכמה כנשמה בתוך הגוף^{יב}.

עַד עַתָּה בִּיָּאֵר אֵת סֵדֶר הַסְפִּירוֹת שְׂבָאֲצִילוֹת, שֶׁהֵן שְׁבַע סְפִירוֹת מִחֲסֵד עַד מַלְכוּת, וְשֶׁלֹּשׁ רֵאשׁוֹנוֹת
כְּלוּלוֹת בְּמַלְכוּת, וּמִבְּאֵר עַתָּה שְׁכַנְגֵּן שְׁבַע גְּלָדִי הָעֵין, וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁבַע סְפִירוֹת תַּחְתּוֹנוֹת שְׁבַרִיאָה.
וְעוֹד, בְּשִׁבְעָה גְלָדִי עֵינָא דִּילִיָּה - בשבעה גלדי העין שלו, שהם כנגד שבע ספירות
תחתונות שבבריאה, והם לבוש לשבע תחתונות שבאצילות^{יג}, נִהְרִין^ז נִשְׁמָתִין דְּרָבִי
שְׁמַעוֹן וְשִׁית חֲבָרִוּי - מאירות הנשמות של רבי שמעון וששת החברים שהיו בחיבור
הספרי^{יד}, שהנשמות הן בבריאה, ולכן הן מאירות בשבעת גלדי העין שבבריאה^{טו},
וְעַלִּיָּהּ אֲתִמַּר - ועליהם נאמר: 'שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוֹצָקוֹת'^{טז}, דהיינו שבעה שבאצילות,
שכלולים בסדר העין כמו שביאר לעיל, מאירים לשבעה שבבריאה, שהם שבעה גלדי
העין^{יז}.

שינויי נוסחאות: (ז) שם והאי איהו 'דמות פניהם פני אדם', כדרי כרובי עינא ובתרי עפעפי עינא, נהרין פני אדם דאנון ארבע ואנון יהו"ה,
ועליהו אתמר 'דמות פניהם פני אדם', דמות תלת חיון אינון וכו' בדפוס ובדפוס קרא גר': והאי איהו 'דמות פניהם פני אדם', דמות
לתלת חיון אינון וכו'.

עד עתה נתבאר ששבעת חלקי העין הם כנגד הספירות שבאצילות, ושבעה גלדי העין הם כנגד הספירות שבבריאה, ועכשיו מפרש באופן אחר, שהכל כלול באצילות, בארבע אותיות השם, ועשר אותיות של השם עם המילוי.

ואית דפריש לון הָכִי - ויש שמפרש לאותם שבעה ושבעה כך: בִּי"ד אֶתוֹן דְּשָׁמָּא מְפָרֵשׁ - בארבע עשרה אותיות של שם המפורש, כלומר שהם מונים את כל השבעה ושבעה באצילות, ולא שבעה באצילות ושבעה בבריאה, ומבאר כיצד כל החלקים שבעין מכוונים כנגד ארבע עשרה אותיות של שם המפורש, בְּשִׁבְעָה גִלְדֵי עֵינָא וּתְלַת גִּוּוֵי עֵינָא - בשבעת הגלדים של העין, ובשלושת גווי העין, נְהָרִין עֶשְׂרֵי אֶתוֹן - מאירים עשר אותיות של שם המפורש, דְּאֵינוֹן - שהם אותיות יו"ד ה"א ו"א ה"א, דהיינו שם הוי"ה עם אותיות המילוי, והוא נקרא שם המפורש, וְהָאֵי אֵיהּ - וזה

הארות והערות

דרך אותן מוצקות לכל נר ונר (רש"י ומצודות דוד). הזוהר כאן דורש את הענין לגבי שבע ספירות תחתונות שבבריאה, שהם לבושים לשבע תחתונות שבאצילות, וזהו שבעה ושבעה מוצקות (הגר"א). ובאור יקר ביאר באופן אחר, וראה בהערה הבאה. יז. ואף על פי שביאר לעיל שעשר ספירות שבאצילות כלולים בעין, מכל מקום בת עין העליונה, שבה כלולים כתר חכמה ובינה, נכללת בכת עין התחתונה, ואם כן הכל אחד, וכן בכל מקום שלש ראשונות נכללים במלכות, ולפיכך נקראת אדנ"י, דהיינו אי"נ על שם שלש ראשונות כמו שאמרו בתיקוני זוהר, וד' מצד עצמה כמו שאמרו בהקדמת תיקוני זוהר (הגר"א). ובאור יקר ביאר ששבעה גלדי העין הם כנגד שבע ספירות תחתונות שבכל אחת מהן כלולות כל הספירות כפי הסדר שנתבאר, והן מקבלות משלש ראשונות, ועל זה נאמר שבעה ושבעה מוצקות, דהיינו שלש ראשונות שהם אותיות י"ה משם הוי"ה, ובמילוי הם יו"ד ה"א, שעולה הכל שבע, הם משפיעות לשבע תחתונות, שהם אותיות ו"ה, ובמילוי ו"א ה"א, הרי שבע, והם שבעה ושבעה יחד, אלו משפיעות לאלו, כולם יחד מוצקות לנרות, שהם רבי שמעון וחבריו. יח. כלומר עשר אותיות כאשר כותבים את שם הוי"ה במילוי, עם ארבע אותיות הוי"ה עצמם, הם ארבע עשרה אותיות. יט. הגר"א. כ. ומונה את כל חלקי העין כמו שמנה למעלה, [אלא שהוא סובר שהכל באצילות], רק כרובי העין הוא חושב לשנים, ובת עין אינו חושב כלל, כי היא כלולה מכולם (הגר"א). כא. והם כנגד עשר ספירות, שבע תחתונות ושלש עליונות (הגר"א).

מתעורר, הזרע ניגר מהם והם פותחים אוצרותיהם, ואם היסוד אינו מזדמן, אינם פותחים אוצרות ברכותיהם, ונצח והוד הם שקתות המים, דהיינו שאין בהם כח השפעה כלל, אלא הם אוצרים לברכה העליונה, שעיקר ההשגחה מן העין למעלה, שהם הספירות העליונות, והם אינם אלא מאסף המים העליונים, פעמים מעכבים פעמים משפיעים, וזהו על ידי היסוד (אור יקר). ט. אור יקר. וראה במדור 'ביאורי הזוהר'. י. אור יקר. יא. וכוונתו להביא ראייה שהאור שמאיר בכת עין הוא כתר, שהרי כתר נקרא אור עם חכמה [דהיינו על שם האור עם י' של החכמה] כמו שאמרו בזוהר בראשית (הגר"א). וראה במדור 'זיו הזוהר'. יב. אור יקר. יג. הגר"א. יד. הם מוזכרים באדרא רבה (קכו, ב) שבתחילה היו שם תשעה תלמידים עם רבי שמעון, רבי אלעזר בנו, רבי אבא, רבי יהודה, רבי יוסי בר יעקב, רבי יצחק, רבי חזקיה בר רב, רבי חייא, רבי יוסי, רבי ייסא. ואחר כך נסתלקו שלשה מהם (כמבואר שם קמד, א), רבי יוסי בר יעקב, רבי חזקיה בר רב ורבי ייסא ונשארו ששה תלמידים עם רבי שמעון. טו. הגר"א. טז. זכריה (ד, ב): וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה אֶתָּה רָאָה וְאָמַר רְאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב פְּלָה וְגִלָּה עַל רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה נִרְתִּיָּה עָלֶיהָ שִׁבְעָה מוֹצָקוֹת לְנֹרוֹת אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁהּ. הפסוק עוסק במראה שראה זכריה, וכאשר שאל אותו המלאך גבריאל מה הוא ראה, אמר שהוא ראה מנורה שכולה מזהב, ועל ראשה ספל גדול שבו השמן, ועליה, בראשי קני המנורה, היו שבעה נרותיה, כלומר שבעה בזיכים לשים בהם השמן והפתילות, ועל כל הנרות ישנם שבעה מוצקות, כלומר שבעה צנורות קטנים, שהשמן זב מן הגולה

זיו הזוהר

מה דאשתאר אשתכח אור, מההוא רזא דההוא אור סתימאה. [תיקוני זוהר כב, ב]
 © י' דנפיק מגו אורא דכיא דאיהו כתר עלאה. [תיקוני לח, א]
 © תאנא מההוא יומא לא אעדו חברייא מבי רבי שמעון, וכד הוה רבי שמעון מגלה רזין, לא משתכחין תמן אלא אינון, והוה קארי להו רבי שמעון שבעה אנן עיני יי. [אדרא רבא נשא קמד, ב]
 וראה עוד זוהר ויחי ריח, א.

© דעינא הוא עמודא דאמצעיתא בת עין ביתא דילה. [תיקוני זוהר כב, ב]
 דברתא דמלכא דאיהי י' בת עין. [תיקוני זוהר צב, ב]
 וראה עוד רעיא מהימנא כי תצא רפ, ב; תיקוני זוהר יג, ב.
 © אור דא רזא סתימא, אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא דאור עלאה סתימא, בקע בקדמיתא ואפיק חד נקודה סתימא מרזא דילה, דהא אין סוף בקע מאורא דילה וגלי האי נקודה י, כיון דהאי י אתפשט,

'וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם', בְּתָרֵי כְרוּבֵי עֵינָא וּבְתָרֵי עַפְעָפִי עֵינָא, נְהָרִין פְּנֵי אָדָם דְּאֲנוּן אַרְבַּע וְאֲנוּן יְהו"ה, וְעֲלִיָּהוּ אֲתָמֵר: 'וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם', דְּמוּת תְּלַת חֵיוֹן אֲנוּן דְּמוּת אֲנָפִי אָדָם.

כָּל אֶבֶר וְאֶבֶר דִּילִיָּה, אֲשֶׁתִּכַּח רְשׁוּת הַיְחִיד, דְּרַחֲבּוּ אַרְבַּעָה וְגָבְהוּ עֶשְׂרֵה, דְּאֲנוּן י"ד אֲתָנוּן דְּשָׂמָא מְפָרֵשׁ. בְּאִיבְרִין דִּילִיָּה מְקַנְנִין כָּל נִשְׁמָתִין דְּשָׂשִׁים רַבּוּא דִּישְׂרָאֵל, דְּשָׂשִׁים רַבּוּא דְּמִלְאָכִים כְּלָהוּ דְּמִתְכַּנְשִׁין בְּהָאֵי חֲבוּרָא, מְקַנְנִין בֵּיהּ.

אָמְרוּ נִשְׁמָתִין דְּמִתִּיכְתָּא עֲלָאָה, וְדָאֵי הָאֵי אִיהוּ דְּדִרְגָּיָה עֲמוּדָא דְּאֲמַצְעִיתָא, דְּעֵתִיד לְאֲתַנְגְּלִיָּא בְּדָרָא דְּמִלְכָּא מְשִׁיחָא אֲתַנְגְּלִיָּא בֵּיהּ, וְרַזָּא דְּמִלָּה קָרָא אוֹכַח, 'מָה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיְהִיָּה', וּבֵיהּ 'מִמְכוּן שְׁבִתּוֹ הַשְּׂגִיחַ אֶל כָּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ'.

פירוש הבהיר

הוא מה שנאמר: 'וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם' כ"ב, כלומר זה הוא דמות אדם, שהוא שם המפורש כ"ג, בְּתָרֵי כְרוּבֵי עֵינָא וּבְתָרֵי עַפְעָפִי עֵינָא - בשני כרובי העין כ"ד, ובשתי עפעפי העיניים, שהם לבושי העיניים, נְהָרִין פְּנֵי אָדָם - מאירים פני אדם, כלומר הפנים של שם המפורש, שהן ארבע אותיות הוי"ה כמו שמפרש, דְּאֲנוּן שהם, הכרובים והעפעפיים כ"ה, אַרְבַּע, דהיינו שני כרובים ושתי עפעפיים, וְאֲנוּן - והם, כנגד אותיות יהו"ה, וְעֲלִיָּהוּ אֲתָמֵר - ועליהם נאמר, 'וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם', דהיינו דְּמוּתֵי תְּלַת חֵיוֹן - דמות של שלש חיות שבמרכבה, אֲנוּן דְּמוּת אֲנָפִי אָדָם - להם דמות של פני האדם, שהאדם הוא עשר אותיות של שם המפורש, ופני האדם הוא ארבע אותיות השם ללא המילוי, ודמות החיות הוא ארבע אותיות אלו כ"ו.

מבאר שכל אבר של משה רבינו, נכללות בו ארבע עשרה אותיות השם שביאר לעיל.

כָּל אֶבֶר וְאֶבֶר דִּילִיָּה - כל אבר ואבר שלו, של משה רבינו, אֲשֶׁתִּכַּח רְשׁוּת הַיְחִיד - נמצא בחינת רשות היחיד, דְּרַחֲבּוּ אַרְבַּעָה וְגָבְהוּ עֶשְׂרֵה - שרחבו ארבעה וגבהו עשרה כ"ז, דְּאֲנוּן י"ד אֲתָנוּן דְּשָׂמָא מְפָרֵשׁ - שהן ארבע עשרה אותיות של שם המפורש, דהיינו שהפנימיות שלו הוא עשר אותיות, והחיצוניות שלו הוא ארבע אותיות ללא המילוי כ"ח.

מבאר עוד שבאיברים של משה רבינו מקננות כל נשמות ישראל, והמלאכים שכנגדם.

בְּאִיבְרִין דִּילִיָּה - באיברים שלו, מְקַנְנִין כָּל נִשְׁמָתִין - מקננות כל הנשמות, כלומר שנעשה להם קן ומנוחה כ"ט דְּשָׂשִׁים רַבּוּא דִּישְׂרָאֵל - של שישים ריבוא של ישראל, שמה רבינו הוא בדרגה של תפארת שכולל שש קצוות כנגד שישים ריבוא נשמות ישראל ל', דְּשָׂשִׁים רַבּוּא דְּמִלְאָכִים - וכן של שישים ריבוא מלאכים ל"א, וכן כָּלָהוּ דְּמִתְכַּנְשִׁין בְּהָאֵי חֲבוּרָא - כל אלו שמתאספים בחיבור זה ל"ב, מְקַנְנִין בֵּיהּ - מקננים

בו, כיון שהחיבור הזה הוא במדרגתו של משה רבינו, שהוא בסוד הדעת, נשמת התפארת לי.

מבאר עוד שכמו שמשה רבינו היה גואל הראשון, כך הוא יהיה גואל אחרון.

אָמְרוּ נִשְׁמָתֵין דְּמִתִּיבְתָּא עֲלָאָה - אמרו הנשמות של הישיבה העליונה לי: **וְדָאֵי הָאֵי אִיהוּ דְּדִרְגָּה עֲמוּדָא דְּאַמְצָעִיתָא** - ודאי זה הוא שדרגתו היא בעמוד האמצעי, **דְּעֵתִיד לְאַתְגָּלִיָּא** - שעתיד להתגלות, **בְּדָרָא דְּמִלְכָּא מְשִׁיחָא אֲתַגָּלִיָּא בֵּיה** - בדור שמלך המשיח יתגלה בו, שהוא גואל עליון בשיתוף גואל תחתון שהוא מלך המשיח, **וְרָזָא דְּמִלְכָּא קָרָא אֹכֶח** - וסוד הדבר הוכיח הכתוב: **מָה שֶׁהָיָה הוּא שֶׁהָיָה לֵה, שְׂרָאשִׁי הַתִּיבוֹת שְׁלוֹ הוּא מֹשֶׁה, דֵּהִינּוּ הַגּוֹאֵל הָרָאשׁוֹן שֶׁהָיָה, הוּא שֶׁהָיָה הַגּוֹאֵל הָאַחֲרוֹן, וּבֵיה** - ובו: **מִמְכוֹן שְׁבִתּוֹ הַשְּׂגִיחַ אֶל כָּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ לֵי, שהוא גם ראשי תיבות משה, כלומר על ידו ישגיח ה' על בני האדם לפקוד אותם לי.**

הארות והערות

הכתר השורה על החכמה ובינה שהם מרכבתו, ולכן שיעור קומתו היא רשות היחיד, דהיינו יחידו של עולם. כט. דהיינו שהם בגלות נידחים ומגורשים ומטולטלים, ועכשיו יש להם מנוחה ונעשה קן תחת אמא (אור יקר). ל. הגר"א. שהנשמות נאחזות בספירות, שהם דור הולך ודור בא, ואין דור פחות משישים ריבוא, שהם סוד נשמתו של משה רבינו, דהיינו ששה קצוות כלולים עשר מעשר ועשר מעשר, עד שישים ריבוא (אור יקר). לא. דהיינו מבריאה [נשמות ישראל] ויצירה [מלאכים], שהוא כולל הכל כמו שאמר לעיל (הגר"א). לב. אף אם אין נשמתם במשה רבינו שהוא בחינת עמוד האמצעי, כגון אותם שהם מבחינת המלכות (אור יקר). לג. אור יקר. לד. שהם שתי ישיבות, האחת כנגד ה' אחרונה של השם [מלכות], דהיינו נשמות של עולם הבריאה, והשנית כנגד ה' ראשונה של שם [בינה], דהיינו נשמות של האצילות, והבינה מקנת על ששה בנים, דהיינו שש דרגות מחסד עד יסוד, והמלכות על עשר מדרגות, כמו שאמר לעיל (נט. א) מלכים צדיקים חוזים וכו', ואלו שהם מהישיבה העליונה, הם ממש אותה מדרגה של משה רבינו, שש מדרגות משש מדות, ומרגישים בעצמם בסוד הייחוד, ולכן הם העידו על מציאות מידתו ואמרו ודאי וכו' (אור יקר). לה. קהלת (א. ט): **מָה שֶׁהָיָה הוּא שֶׁהָיָה וּמָה שֶׁנַּעֲשָׂה הוּא שֶׁנַּעֲשָׂה וְאֵין כָּל תְּדַשׁ תַּחַת הַשָּׁמַשׁ**. לו. תהילים לג, יד. לז. כלומר, הטעם שמשה הוא גואל אחרון, משום שצריך להגלות אור הכתר להנהגת ישראל בגאולה, והכתר אינו מתגלה אלא בסוד הדעת, וזהו סוד

כב. יחזקאל (א. י): **וְדַמּוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אֲרִיָּה אֵל הַיָּמִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּם**. כלומר יחזקאל ראה שארבע החיות שבמרכבה דמות פניהם היא דמות אדם. הוזהר כאן מבאר את הפסוק על פי המבואר בתיקוני זוהר (יח. א) ששלש חיות דהיינו אריה שור ונשר, ארבעה פנים שלהם הם ארבע אותיות הוי"ה, שהם עשר ספירות של הגוף של האצילות, וזוהי הרביעית, פני אדם, הוא שם המפורש, שהוא גימטריה אדם, שהם עשר ספירות של פנימיות האצילות, וכן בעיניים, פנימיות העיניים הוא שם המפורש, וכרובי העיניים והעפעפיים, שהם לבושי העיניים, הם ארבע אותיות הוי"ה (הגר"א). כג. שהוא בגימטריה אדם [שכל אותיות המילוי של שם הוי"ה עולה מ"ה כגימטריה של אדם] (הגר"א). כד. שהם דוקי בשר המכסים העפעפיים שהם השערות (אור יקר). והגר"א בביאורו לתיקוני זוהר (כ. א מדפי הגר"א) כתב שהם בשר שמכסים העיניים. כה. אור יקר. כו. הגר"א. כז. כמו שמבואר במסכת שבת (ו. א): **וְאִיזוֹ הִיא רֶשֶׁת הַיַּחֲדָד: חֲרִיץ שֶׁהוּא עֲמוֹק עֶשְׂרֵה וָרֹחַב אַרְבַּעַה, וְכֵן גָּדָר שֶׁהוּא גְבוּהָ עֶשְׂרֵה וָרֹחַב אַרְבַּעַה, זֶה הִיא רֶשֶׁת הַיַּחֲדָד גְּמוּרָה**. כח. הגר"א. ובאור יקר ביאר שהאברים שלו נכללים בהנהגת הבינה, שהיא ארבע אותיות הוי"ה, והיא נקראת רחובות הנהר, וזהו רחבו ארבעה, וגבהו עשרה הוא מה שהם נכללים בחכמה, שבחכמה עשר אותיות של שם המפורש, ואחר שנכללו האיברים בשמות ארבע ועשר אותיות, מיד יחידו של עולם מתפשט אליהם בסוד

זיו הזוהר

ותקיף באורייתא, בענפין דילך, דאינון איברין קדישין, כמה עופין תמן, דנשמתין קדישין, כגוונא דלעילא דאתמר ביה (שם) 'ובענפיהי ידורן צפרי שמיא', וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי. [תיקוני זוהר כג, ב] **וּבְרָזָא דֵּהָאֵי חֲבוּרָא דְּבִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הִטָּה הַשְּׁמַיִם וְשָׁמַי הַשְּׁמַיִם, כגוונא דסיני, ואיהו נחית עליה, לאקמא שכינתיה בשתיין רבוא דמלאכין, ובכל נשמתין דאתבריא ועתידין למברי.** [תיקוני זוהר חדש סג, א] **אמר** רבי שמעון, חבריא, בודאי קודשא בריך הוא

תניא אמר רבי יוסי כתיב 'ודמות פניהם פני אדם' כללא דכלא וכלא כלילן בהאי דיוקנא.

[זוהר פרשת תזריע דף מח עמוד א]

אדהבי הא אליהו קא נחית מעילא בכמה חיילין דנשמתין, וכמה מלאכיא סוחרניה, ושכינתא עלאה עטרה על כלהו, כתר בריש כל צדיק, בהוא זמנא קלא אתער באילנא דלעילא בנגונא, וכמה עופין דנשמתין שריין תמן בענפוי, הדא הוא דכתיב (דניאל ד, ח) 'רבה אילנא ותקיף וכו'', ויימא הכי, רבי רבי אנת הוא אילנא דרבה

קום רַעֲיָא מְהִימָנָא לְאִיתְעָרָא לְהָהוּא דְּאִתְמַר בֵּיה: 'אֲנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עָר',
 וּכְמָה אֲנֹן דְּמִיכִין וְשִׁנְתָּא בְּעִינִיהוֹן, דְּלֹא פְתַחִין לֹון לְאִיתְעָרָא בְּרִזִין
 דְּאִוְרִייתָא, דְּכָל רֹז אֹור אִיתְקָרִי, לְאַנְהָרָא בֵּיה לְבַת עֵינָא וּלְאִיתְעָרָא לָה
 בֵּיה לְגַבִּי בְּעֵלָה, דְּאִיהִי דְּמִיכָא בְּגִלוּתָא בִּין אֲנֹן מְאִירִי תוֹרָה, דְּלִית חַד
 מִינֵיהוּ דִּיתְעַר לָה בְּבְעֵלָה דְּאִיהוּ רֹז, אֹור דְּנֶהֱרִי בָהּ, בְּבַת עֵינָא, דְּרֹז, אֹור
 אִיהוּ בְּחוּשְׁבָן.

דְּהָא אַנְתָּ הוּא דְּאִתְמַר בְּךָ מִשָּׁה קָבֵל תוֹרָה מִסִּינִי, דְּהָא הוּוּ כְּלָהוּ נְבִיאִיא
 וְחַבִּימִיא וּמְאִירִי קָבֵלָה לְגַבִּי, בְּסִיחָרָא וְכוּכְבִּיא וּמְזֻלִי דְּלִית לֹון נְהוֹרָא
 אֶלָּא מִשְׁמָשָׁא, וּבְגִין דְּאִתְמַר בְּךָ פְּנִי מִשָּׁה בְּפְנֵי חֻמָּה.

פירוש הבהיר

עוד אמרו הנשמות למשה רבינו שיקום ויעורר את השכינה, שעל ידו יאיר התפארת לשכינה.

קום רַעֲיָא מְהִימָנָא - קום משה רבינו הרועה הנאמן, לגלות סודות התורה לך,
 לְאִיתְעָרָא לְהָהוּא דְּאִתְמַר בֵּיה - להעיר את מי שנאמר בו: 'אֲנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עָר',
 דְּהֵינּוּ הַשְׂכִּינָה שֶׁנִּקְרָאת אֲנִי, וְהִיא יִשְׁנָה, דְּהֵינּוּ שִׁנְתָּא הַגְּלוּתָא, וְלִבִּי הוּא מִשָּׁה, שְׁבו
 ל"ב נְתִיבוֹת וי' מֵאמְרוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמַר לְעִילָמָא, שְׁבַתְפָּאֲרַת אֵין גְּלוּת, וְלִכֵּן הוּא יִכּוֹל
 לְעוֹרֵר אֶת הַשְׂכִּינָה אֶל הַזִּיּוּג אֲבָל הַשְׂכִּינָה שֶׁהִיא יִשְׁנָה הֵתְעוֹרְרוֹת קִשָּׁה לָהּ מֵאֲדָמָה,
 וּכְמָה^א אֲנֹן דְּמִיכִין - וכמה הם יִשְׁנִים, וְשִׁנְתָּא בְּעִינִיהוֹן - וְשִׁנְתָּא בְּעִינֵיהֶם, כְּלוּמַר
 הַשִּׁנְתָּא אֵינָה מִחֻמָּת שֶׁאֵין בִּיכּוּלְתָּם לְהִתְעוֹרֵר אֶלָּא מִחֻמָּת עֲצָמָם^ב, דְּלֹא פְתַחִין לֹון -
 שֶׁאֵינֶם פּוֹתְחִים אֶת עֵינֵיהֶם, לְאִיתְעָרָא בְּרִזִין דְּאִוְרִייתָא - לְהִתְעוֹרֵר בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה,
 שֶׁרַק סוּדוֹת הַתּוֹרָה הֵם מְעוֹרְרִים אֶת הַשְׂכִּינָה אֶל הַזִּיּוּג^ג, וְכִיּוֹן שֶׁאֵין מִי שֶׁמְעוֹרֵר אֶת
 הַשְׂכִּינָה, תְּעוֹרֵר אוֹתָהּ אֵתָּה, הַרּוּעָה הַנֶּאֱמָן^ד, דְּכָל רֹז - שְׁכָל רֹז, דְּהֵינּוּ סוּד, אֹור
 אִיתְקָרִי - אֹור הוּא נִקְרָא, לְאַנְהָרָא בֵּיה לְבַת עֵינָא - לְהַאֲרִיכוּ בּוֹ לְבַת עֵין, דְּהֵינּוּ
 הַשְׂכִּינָה^ה, וְלְאִיתְעָרָא לָהּ בֵּיה - וְלְעוֹרֵר אוֹתָהּ בְּאוֹתוֹ אֹור, לְגַבִּי בְּעֵלָה הַתְּפָאֲרַת,
 דְּאִיהִי דְּמִיכָא בְּגִלוּתָא - שֶׁהִיא יִשְׁנָה בְּגִלוּת, בִּין אֲנֹן מְאִירִי תוֹרָה - בֵּין אֵלוֹ בְּעִלֵי
 הַתּוֹרָה, דְּהֵינּוּ שְׁעוֹסְקִים בְּפִשּׁוּטָם שֶׁל הַלְכוּתָא^ו, דְּלִית חַד מִינֵיהוּ - שֶׁאֵין אֶחָד מֵהֶם,
 דִּיתְעַר לָהּ בְּבְעֵלָה - שֶׁיַּעֲרִי אוֹתָהּ בְּבְעֵלָה, כְּלוּמַר שֶׁאֵין אֶחָד שֶׁיִּלְמַד סוּדוֹת הַתּוֹרָה
 וַיִּגְרוּם עַל יְדֵי זֶה לְעוֹרֵר אוֹתָהּ לְהַזְדוּג לְבְּעֵלָה הַתְּפָאֲרַת, וּמִבְּאֵר מְדוּעַ דּוּקָא עַל יְדֵי
 סוּדוֹת הַתּוֹרָה הַתְּפָאֲרַת מֵאִיר לְמַלְכוּת, דְּאִיהוּ רֹז - שֶׁהוּא הַתְּפָאֲרַת, הוּא רֹז, דְּהֵינּוּ
 אֹור דְּנֶהֱרִי בָהּ - אֹור שֶׁמֵּאִיר בָּהּ, בְּבַת עֵינָא - בְּבַת עֵין, דְּהֵינּוּ בַשְׂכִּינָה, דְּרֹז - שְׂרֹז,
 דְּהֵינּוּ סוּד, אֹור אִיהוּ בְּחוּשְׁבָן - אֹור הוּא בְּחֻשְׁבּוֹן, דְּהֵינּוּ שְׁגִימְטְרִיהָ רֹז הוּא אֹור,
 וְעַל כֵּן עַל יְדֵי רֹזֵי הַתּוֹרָה, בָּא אֹור הַתְּפָאֲרַת אֶל הַשְׂכִּינָה, וְאִם לֹא, הִיא יִשְׁנָה
 וְהָעֵין סְתוּמָה וְאִזְּ אֵין הָאֹור בָּא אֶל הָעֵין^ז.

שינויי נוסחאות: א) שם ובגין דאיתמר כך פני משה כפני חכמה. הגר"א כתב שיש לגרו: ובגין דא אתמר כך פני משה כפני חמה.

ומבאר עוד שרק על ידי משה רבינו יכולים להאיר כל החכמים והנביאים, שהחכמים והנביאים כלפיו כלבנה שמקבלת אור מן החמה.

דָּהָא אַנְתָּ הוּא דְּאַתְמָר בְּךָ - שהרי אתה הוא שנאמר בך: **מֹשֶׁה קִבֵּץ תּוֹרָה מִסִּינַי**, שאתה הוא שהבאת את התורה ומסרת אותה ליהושע ולכל הבאים, ואם כן על ידך האירו כולם, וגם עתה על ידך יאירו כולם^מ, **דָּהָא הוּוּ פִּלְהוּ נְבִיאֵיָא וְחִפְיָמִיָא וּמֵאֲרִי קִבְּלָה לְגַבְךָ** - שהרי היו כל הנביאים והחכמים ובעלי קבלה כלפיך **פְּסִיחָרָא וְכֹכְבֵּיָא וּמִזְלֵי** - כמו הירח וכוכבים ומזלות, **דְּלִית לֹון נְהוּרָא אֱלָא מִשְׁמָשָׁא** - שאין להם אור אלא מהשמש, כלומר שכולם אינם מקבלים הארה אלא ממך, **וּבְגִין דְּאַתְמָר בְּךָ** - ומשום כך נאמר בך: **פְּנֵי מֹשֶׁה פְּנֵי חֻמָּה**, שכמו שהחמה מאירה את הירח וכוכבים וכל צבא השמים, כך אתה אור מתפשט בכל נשמות חכמי ישראל ונביאיהם^{נא}.

הארות והערות

להעיר את השכינה, ועל ידי זה היא תעורר את הזיווג, אמנם כיון שאין מי שמעורר את השכינה, הוצרכו להפך הענין, שיהיה משה רבינו המעורר, דהיינו בעלה מעוררה (אור יקר). והגר"א כתב שגם כאשר התחתונים יעוררו את השכינה, זה יגרום שהתפארת יאיר לה, וכיון שאין מי שמעורר את השכינה בסודות התורה, על כן דווקא על ידי משה רבינו תהיה התעוררות של השכינה. מו. דהיינו לאותה בחינה שבשכינה, נקודה פנימית שבה בסוד ראית העין, שבבחינה זו יש לה קצת התעוררות להודווג ממש, שאור הדעת מושך אור מהחכמה דרך קו האמצעי מכת עין עליונה לבת עין תחתונה, אבל בבחינות המתפשטות בסוד הגלות אי אפשר לעורר אותה (אור יקר). מז. הגר"א. מח. הגר"א. מט. הגר"א. כלומר שעם היות שמדתך בתפארת בסוד הדעת, אתה יכול לעורר השכינה, שהרי בך נאמר בסוד תורה שבעל פה, משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע, ואם יש להם אחיזה בתורה שבעל פה, דהיינו השכינה, אין להם אלא על ידך, אם כן בדרך אותה ההשתלשלות אתה יכול לשלשל בה ההתעוררות (אור יקר). נ. ביארנו על פי גירסת הגר"א 'ובגין דא אתמר בך', וכעין זה ביאר באור יקר. נא. דהיינו שבמה שאמרו פני משה כפני חמה, לא רמזו רק על סוד נבואתו שהיא באספקלריא המאירה, דהיינו תפארת, אלא גם רמזו שמה רבינו הוא אור מתפשט בכל נשמות חכמי ישראל ונביאיהם, כמו אור החמה שמאיר את הלבנה והכוכבים (אור יקר).

ממכון שבתו, שהוא הכתר הנעלם, שמכון שבתו על חכמה ובינה, משם השגיח למטה על יושבי הארץ, ואותה השגחה צריכה מרכבה בבני אדם, ואין לה מרכבה אלא משה רבינו עליו השלום (אור יקר). לח. כי אין מי שיכול להתעורר כמוהו, מפני שכל המעוררים הם מלמטה ואינם יכולים לעורר אלא המלכות, ואחר כך מלמעלה יתעורר התפארת, אמנם משה רבינו עליו השלום שהוא בדרגת התפארת, ומעורר התפארת, הוא מצד הזכר ממש, ויעורר מלמעלה למטה ומיד ישפיע בה, ואפשר שהכוונה באומרו קום, שלא יבא בהתלבשות בשום צדיק, שאז יהיה בבחינת אור החמה מתלבש בלבנה ובכוכבים (אור יקר). לט. שיר השירים (ה, ב): **אֲנִי יְשָׁנָה וְלִבִּי עָר** קול דודי דופק פתחי לי אֲחֹתִי רְעִיתִי יוֹנָתִי תַמְתִּי שְׂרָאשִׁי נִמְלֵא טַל קְנֻצוֹתִי רְסִסִּי לִילָה. מ. שאין השגחה אלא על ידי התלבשות השכינה למטה בחיצונים ובשרים (אור יקר). מא. הגר"א. מב. אור יקר. מג. כי יש חכמים גדולים בדור, ואילו היו אותם הישנים פותחים את עיניהם, מיד היה אור התורה מושג אליהם, אלא פתיחת העיניים הם חסרים בלבד (אור יקר). מד. שהשכינה אינה מתקשטת בפשטי התורה מפני שהם במקום שליטת הגלות, אבל הסודות הם למעלה באצילות ואין גלות מגיע לשם, ולכך כשעוסקים בסודות התורה למטה, היא מתקשטת בהם לגבי בעלה מלמעלה, וכפי מה שיהיה ענין הסוד ועומקו כך יהיה קישוטה בו (אור יקר). מה. כי אין טוב כשיתעורר מלמעלה למטה [מהתפארת למלכות], אלא העיקר הוא להתעורר מלמטה למעלה [דהיינו

זיו הזוהר

לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה. **כִּיּוּצָא** בדבר אתה אומר 'ונתתה מהודך עליו' (במדבר כו, כ) ולא כל הודך, זקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה, אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה. [בבא בתרא עה, א] **והכי** הוה מקבל יהושע מן משה, כמה דאוקמוהו פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה, והכי הוה כל נביאייא קדם משה כגון סיהרא וככביא קדם שמשא, דלא אית לון נהורא אלא משמשא. [תיקוני זוהר פב, ב]

אסתכם עמנא עלאין ותתאין, למהוי בהאי חבורא, זכאה דרא דהאי אתגלייא ביה, דעתיד כולי האי לאתחדשא על ידא דמשה בסוף יומיא בדרא בתראה, לקיימא קרא 'מה שהיה הוא שיהיה'. [תיקוני זוהר קיא, ב] **וראה** עוד רעיא מהימנא עקב רעג, א. **והאי** רוח אתעביד קלא, ויימא הכי, אינון דמיכין, דשינתא בחוריהון, סתימין עיינין, אטימין דלבא, קומו ואתערו לגבי שכינתא, דאית לכון לבא בלא סכלתנו למנדע בה ואיהו ביניינו. [תיקוני זוהר עג, ב] **משה** קבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע

קום אנהיר לון דעד דאנת אנהיר לון, פלהו הוו פחשוכא ולית לון נהורא.
דבאתר דאנת תשתכת, עמודא דאמצעיתא אשתכת תמן, דאיהו כליל
עילאין ותתאין, אנת הוא חיוו דכל מראות דנבואה, דאתמר בהון: 'ואראה
מראות אלהים'.

חיוו תשיעא 'מראה דמות כבוד יי', ודא חכמה דאית בה כ"ח מ"ה, וכמה
חשבונות וגמטריאות אית תמן, דאתמר בהון: 'תקופות וגמטריאות
פרפראות לחכמה'. 'ואינון מ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, איהו עשר
ספירות, דאמר בעל ספר יצירה עשר ולא תשע, עשר ולא אחת עשרה,

פירוש הבהיר

ומבאר שמשו רבינו הוא בדרגת התפארת שהוא אור, ולכן הוא מאיר לחכמים ולנביאים.

ועוד אמרו הנשמות, קום הרועה הנאמן, אנהיר לון - ותאיר להם, לחכמים ולנביאים,
דעד דאנת אנהיר לון - שעד שאתה תאיר להם, פלהו הוו פחשוכא - כולם נמצאים
בחשכה, ולית לון נהורא - ואין להם אור, שאין אור זולת אורו של משה רבינו, דבאתר
דאנת תשתכת - שבמקום שאתה נמצא, עמודא דאמצעיתא אשתכת תמן - עמוד
האמצעי נמצא שם, ועמוד האמצעי הוא אור כמו שאמר לעיל^י, ולכן אתה יכול להאיר
להם, דאיהו - שהוא, עמוד האמצעי, פלייל עילאין ותתאין - כולל עליונים ותחתונים,
וכן אתה כולל את כולם כמו שאמר לעיל^י, ולכן מכח ההארה שלך יאירו כל נשמות
החכמים, שכולם כלולים כך^י, וכן אתה מאיר לכל הנביאים, שהרי אנת הוא חיוו דכל
מראות דנבואה - אתה הוא מראה של כל מראות הנבואה, כלומר שכל מראות הנבואה
נראים כך, וכל נביא שיבא לראות מראה עליון, אין לו דרך להשגיח במראה ההוא,
אלא דרך נבואת משה רבינו^י, דאתמר בהון - שנאמר בהם: 'ואראה מראות אלהים'^י,
שראה את כל המראות בראיה אחת, דהיינו שיחזקאל ראה מראה אחד שכולל את כל
המראות, והוא מט"ט בדרגה של משה^י, שבו נראו כל המראות.

חוזר לבאר המראות שראה יחזקאל, ומבאר את המראה התשיעי שהיא חכמה שנקראת כבוד.

חיוו תשיעא - המראה התשיעי שראה יחזקאל, הוא: 'מראה דמות כבוד יי'^י,
ודא - וזו ספירת חכמה, שהיא נקראת כבוד^י, דאית בה^י - שיש בה אותיות כ"ח
מ"ה, כלומר על שם הגימטריה של אותיות אלו, נקראת חכמה, וכמו שמבאר והולך,
ומבאר הטעם שחכמה נקראת על שם הגימטריה וכמה חשבונות וגמטריאות אית
תמן - וכמה חשבונות וגימטריות יש שם בחכמה, שאין מספר וחשבון ענפים לשם
יהו"ה, ולכן החכמה נקראת על שם גימטריות^{סא}, דאתמר בהון - שנאמר בהם:
'תקופות'^י, דהיינו הקפת ההנהגה בימי ההיקף^{סב}, 'וגמטריאות' הם 'פרפראות
לחכמה', שהכל מהחכמה^{סי}.

שינויי נוסחאות: (ד) שם ואינון מ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א איהו עשר ספירות. בכמה דפו' הובא נ"א: ואינון מ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א
אינון עשר ספירות.

מבאר את אותיות מ"ה מתיבת חכמה, שהן רומזות אל שם מ"ה, שהוא עשר אותיות של שם הוי"ה, והן עשר הספירות שהם מחכמה.

וְאֵינֻן - והם, אותיות כ"ח מ"ה, הם: מ"ה, הוא גימטרייה יו"ד ה"א וָא"ו ה"א, דהיינו שם השם במילואו, אִיהוּ - הוא, עֶשֶׂר סְפִירוֹת, שעשר אותיות אלו הן העשר ספירות, דהיינו שתמונת הנהגת האצילות היא בעשר ולא ביותר, משום שאלו הם ההנהגות שהחכמה האצילה^ס, דְאָמַר בְּעַל^ס סֵפֶר יִצְיָרָה - שאמר בעל ספר יצירה, עֶשֶׂר^א, ספירות הן וְלֹא תִשַּׁע, שלא תאמר שכיון שהן מחכמה אם כן אינם נחשבים אלא מחכמה ולמטה, לכן אמר שהן עשר, וגם הכתר שמעל החכמה בכלל הספירות^ס, וכמו כן הן עֶשֶׂר וְלֹא אַחַת עֶשְׂרֵה, שלא תאמר שיצטרף המאציל ויהיה בכלל תמונת

הארות והערות

וגימטריות מראה על הסתעפות הענפים מן החכמה, כל מה שיעלה בידינו בחשבונות וגימטריות הכל יהיה בחינות וענפים של החכמה (אור יקר). סב. ולכן נקט תקופות לשון רבים, שיש היקף שעה, או היקף יום לשעות, או היקף שבת לימים, או היקף חודש לשבתות, או היקף שנה לחודשים, או היקף שמיטה לשנים, או היקף יובל לשמיטות, או היקף יובלים, וכל התקופות הם מהנהגת החכמה בספירות, והכל ענפי החכמה המתפשטים כנשמה בתוך הספירות (אור יקר). סג. וראש לכל כללות ומספר בספירות יתייחד על סוד כ"ח מ"ה, ומאלו יסתעפו ענפים ומספרים לאין מספר וחשבון (אור יקר). סד. שעשר אותיות אלו הן עצמות העשר ספירות, כמו שכתוב בהקדמה שניה מתיקוני זוהר (הגר"א). [ראה בהקדמה שניה לתיקוני זוהר (י. א) 'מלגיו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דאיהו ארח אצילות', וכתב על זה בעץ חיים (שער טנט"א פרק ה) 'כי העשר ספירות הן הן העשר אותיות דשם מ"ה']. סה. שהחכמה הגבילה והגדירה סוד התמונה העליונה, ובעשרה אלו נשלם ונגמר ההנהגה, ומכאן ולמטה חזר החותם בסוד היצירה והבריאה, [ואינם הנהגות חדשות נוספות על העשרה שבאצילות], ואילו עלו ענפי החכמה עשרים, היו מתפשטות ממנה עשרים ספירות, אמנם ענפי החכמה עשר, ונתפשטו ממנה ולמטה עשר, כי החכמה היא האומן של כל מעשה בראשית (אור יקר). סו. הגר"א.

נג. הגר"א. נג. הגר"א. נד. אור יקר. נה. ויושפע הנבואה ההיא למשה רבינו עליו השלום, וממנה ישאב הנביא, כמו שפירשו ברעיא מהימנא (כי תצא רפ, א) על הפסוק (במדבר יב, ו): 'אִם יִהְיֶה נְבִיאָכֶם ה' בְּמִרְאָה אֵלָיו אֲתוֹדַע בְּחִלּוֹם אֲדַבֵּר בּוֹ', כלומר אם יימשך אליכם נבואה מאת ה', אל תחשבו שהנבואה אליכם מאתי בלי אמצעותו, אלא הוא האמצעי ביני וביניכם, כי תחילה במראה אליו, למשה רבינו עליו השלום, אתוודע, בסוד הדעת מדתו, ואחר כך בחלום אדבר בו עם הנביא (אור יקר). נו. יחזקאל (א, א): 'וְיִהְיֶה בְּשִׁלְשִׁים שָׁנָה בְּרַבִּיעִי בְּחִמְשָׁה לַחֹדֶשׁ וְאָנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה עַל נְהַר כְּבַר נִפְתָּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאֶרְאָה מִרְאֹת אֱלֹהִים'. הזוהר מבאר שיחזקאל ראה תשע מראות, אמנם מפסוק זה נראה שהוא ראה את כל הראיות במראה אחת שכולל את כל המראות, דהיינו במטטרו"ן שהוא דרגה של משה רבינו. נז. שמשה ראשי תיבות מטטרו"ן שר הפנים (הגר"א). נח. יחזקאל (א, כח): 'בְּמִרְאָה הִקְשַׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵינֵי בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם בֵּן מִרְאָה הַנָּה סָבִיב הוּא מִרְאָה דְּמוּת כְּבוֹד ה' וְאֶרְאָה וְאֶפֶל עַל פָּנֵי וְאֶשְׁמַע קוֹל מְדַבֵּר'. נט. כמו שכתוב (משלי ג, לה) 'כְּבוֹד חֻכָּמִים יִנְחִלּוּ', וכן כבוד עולה ל"ב דהיינו ל"ב נתיבות חכמה (אור יקר). ס. חשבונות הוא מספר האותיות, שהם כ"ח, וגימטריאות הם מספר חשבון השם בעצמו, שהוא גימטריה מ"ה (אור יקר). סא. הגר"א. וענין חשבונות

ביאורי הזוהר

יונק משתיהם, ולעולם עשר ולא תשע עשר ולא אחת עשרה הורה על יסוד האמיתי שלא יתמוטט, אמנם יוכללו הספירות מעשר גם כן על דרך זה, דעת משלים סוד הכתר. ואפשר לפרש עשר ולא אחד עשר, שאין למנות הדעת והכתר בשתי ספירות, שעניינם לדרך אחד, או נמנה הכתר בספירות, והדעת ענף משלים למטה, וכאשר נמנה הדעת ענף

[א] עֶשֶׂר וְלֹא תִשַּׁע, עֶשֶׂר וְלֹא אַחַת עֶשְׂרֵה. והנה במה שפירשנו שעשר אותיות הם עשר ספירות, יש לנו לומר שתחילת עשר ספירות מן החכמה [שהרי הם מכח העשר אותיות של החכמה], ואינו, אלא תחילתן מהכתר, אלא שיש לנו לומר כי סוד ו' בן ו' לד', הוא הדעת, או הכתר בין חכמה וכונה, או מפני שרוב על גביה, או מפני שמחבר שתייה, או בסוד הדעת גם כן

זיו הזוהר

גופי הלכות, תקופות וגימטריאות, פרפראות לחכמה. [אבות ג, יח]

וראה עוד זוהר פנחס רכ, ב; תיקוני זוהר עא, ב; קכ, ב. עֶשֶׂר ספירות בלימה, ולא תשע, עשר ולא אחת עשרה. [ספר יצירה א, ד]

לֵית ספירה דלא אתגלגל אדם עלאה, דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כ"ח מ"ה, חכמה ודאי.

[תיקוני זוהר קב, ב]

וראה עוד רעיא מהימנא צו לד, א; תיקוני זוהר ד, א; זוהר חדש יתרו נז, ב.

רבי אליעזר בן חסמא אומר, קנין ופתחי נדה, הן הן

בְּגוֹנוֹנָא דְעֵשֶׂר אֲתוֹן דְשָׁמָא מְפָרֵשׁ, דְלֹא לְאוֹסְפָא עֲלִייהוּ יוֹתֵר מְעַשֵּׂר, וְלֹא לְמַגְרַע מְנִייהוּ, וְחוֹשְׁבֵן דְעֵשֶׂר אֲתוֹן אֵלִין אֲנוֹן מ"ה.

כַּח דִּילִיָּה אֲנוֹן כ"ח אֲתוֹן דְאֵינוֹן תּוֹלְדִין דְעֵשֶׂר אֵלִין, וְאֲנוֹן יו"ד וְא"ו דְל"ת, ה"א אֵל"ת, וְא"ו אֵל"ף וְא"ו, ה"א אֵל"ת, עֵשֶׂר אֲתוֹן לְקַבֵּל עֵשֶׂר אֲצַבְעוֹן, כ"ח אֲתוֹן לְקַבֵּל כ"ח פְּרָקִין דְעֵשֶׂר אֲצַבְעוֹן, וּבְגִינִייהוּ אִיתְמַר:

פירוש הבהיר

הספירות^{סז}, בְּגוֹנוֹנָא דְעֵשֶׂר אֲתוֹן דְשָׁמָא מְפָרֵשׁ - כמו עשר אותיות של שם המפורש, דְלֹא לְאוֹסְפָא עֲלִייהוּ יוֹתֵר מְעַשֵּׂר - שאין להוסיף עליהן יותר מעשר^{סח}, וְלֹא לְמַגְרַע מְנִייהוּ - ואין לפחות מהן, וְחוֹשְׁבֵן דְעֵשֶׂר אֲתוֹן אֵלִין - וחשבון הגימטריה של עשר ספירות אלו, אֲנוֹן - הם מ"ה, כלומר שם זה הוא יסוד לעשר ספירות^{סט}.

מבאר את אותיות כ"ח משם חכמה, שהוא התפשטות העשר ספירות, שיש בהן כ"ח פרקים.

כַּח דִּילִיָּה - הכח של העשר אותיות, אֲנוֹן כ"ח אֲתוֹן - הם כ"ח אותיות^ע, כלומר שמעשר אותיות שהן עשר ספירות מתפשטות מכוחן עשרים ושמונה אותיות, וכמו שהולך ומבאר, דְאֵינוֹן תּוֹלְדִין דְעֵשֶׂר אֵלִין - שהן תולדות של עשר האלו של שם המפורש שהוזכרו לעיל^{עא}, וְאֲנוֹן - והן: אותיות יו"ד וְא"ו דְל"ת, ה"א אֵל"ף, וְא"ו אֵל"ף וְא"ו, ה"א אֵל"ף, שהן כ"ח אותיות המילוי של השם, דהיינו שכל אחת מעשר האותיות שהן עשר ספירות, יש בה התפשטות של כמה בחינות, והכל ביחד עולה כ"ח, עֵשֶׂר אֲתוֹן - עשר אותיות של שם המפורש, הן לְקַבֵּל עֵשֶׂר אֲצַבְעוֹן - כנגד עשר אצבעות, כ"ח אֲתוֹן - כ"ח אותיות של מילוי המילוי, הן לְקַבֵּל כ"ח פְּרָקִין דְעֵשֶׂר אֲצַבְעוֹן - כנגד עשרים ושמונה פרקים של עשר אצבעות^{עב}, וּבְגִינִייהוּ

הארות והערות

שאם כן היינו מונים ספירות כמנין הכוחות, אלא האותיות האלו הם יסוד הספירות עשר (אור יקר). ע. כלומר שכ"ח אותיות שמתפשטות מעשר אותיות השם כמו שמבאר והולך, הם תולדות של הספירות, והם אינם תוספות על העשר ספירות, אלא הם מיוסדות מכח העשר ספירות, ובמה שאמר הזוהר כח דיליה אינו כ"ח אתון, כוונתו לשתי העניינים האלו: א. שהם תולדות של העשר. ב. שאינם נוספות על העשר, אלא התפשטות העשר (אור יקר). עא. רוצה לומר שלכן אמר כ"ח מ"ה, שהם כ"ח של מ"ה (הגר"א). עב. שבכל האצבעות שלשה פרקים, לבד משתי האגודלים

סז. אור יקר. והואיל שמחשבים למעלה מן החכמה בכלל, יכול תשוב גם כן ההוא מכוסה, לכן אמר ולא אחת עשרה (הגר"א). סח. ואף על פי שאנו מחשבים את הדעת בשם הוי"ה, היינו מפני העלם הכתר [בשם הוי"ה], והדעת משלים עניינו, לא שהיא מידה לעצמה, אמנם הוא שורש אל התפארת, ענף הכתר, משלים במקום הכתר (אור יקר). וראה עוד במדור 'ביאורי הזוהר'. סט. שלא נאמר שכיון שבדמות אדם יש רמ"ח איברים, אם כן יהיו רמ"ח ספירות, ולכן אמר שיסוד הספירות הם עשר אותיות אלו, וכל שאר הכוחות הם בחינות הרבה בספירה אחת, ולא ייוודע הספירות מהכוחות,

ביאורי הזוהר

ספירה, שאינה אלא כח הכתר ובחינת התפשטות קו האמצעי, כענין כ"ח אותיות [שהם התפשטות העשר אותיות] שאינם

הכתר בספירות לכוללם בעשר, לא נמנה הכתר, ונאמר שנעלם מפני העלמו, וכאשר נמנה הכתר במספר העשר, אין הדעת

זיו הזוהר

כריך הוא אתקרי בהו. [זוהר בשלח נו, ב]
דאצבעון אינון דיוקנא עילאה. [זוהר חדש רות מו, ב]
וראה עוד רעיא מהימנא נשא קמה, א; פנחס רמה, א.

אצבעון דבר נש אנון סתרא דדרגין ורזין דלעילא. [זוהר בראשית כ, ב]
דעשר אצבעו כלילן דא בדא, לקבל עשר אמירן דקדושא

'ועתה יגדל נא פח אדני'.

ובגין האי פח איתמר דמאן דלא ידע בגימטריאות וחשבונות דיליה, עתיד לנחתא לשאול, כמה דאוקמוה במדרש קהלת 'פי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה'.

מ"ה איהו כבוד אחד, בגונא דא וא"ו חשבניה אחד, כבוד איהו יו"ד ה"א

פירוש הבהיר

איתמר - ובשבילם נאמר: 'ועתה יגדל נא פח אדני'^ע, כלומר שיגדל ויתווסף המילואים ויהיה כ"ח^{עד}.

ובגין האי פח איתמר - ובשביל אותו כח, כלומר בשביל אותה גימטריה של כ"ח, שכל החשבונות וגימטריות תלויים בגימטריה זו^ע, נאמר: דמאן דלא ידע - שמי שאינו יודע, בגימטריאות וחשבונות דיליה - בגימטריות וחשבונות שלו, כלומר של השם שלו, עתיד לנחתא לשאול - עתיד לרדת לשאול, כי כל החשבונות הם תלויים באותו כ"ח, וכל אחד מ ישראל יש לו שורש למעלה באותם חשבונות בשמו^ע, ואם אינו יודע עתיד לרדת לשאול, כמה דאוקמוה במדרש קהלת - כמו שהעמידו במדרש על דברי קהלת^ע: 'פי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה'^ע, כלומר בשאול אין את אותם בני אדם שהיה להם בעולם הזה מעשה וחשבון^ע, דהיינו שידעו את חשבון השם שלהם.

ומבאר מדוע חכמה נקראת כבוד.

מ"ה, שבאותיות חכמה, איהו - הוא בגימטריה, כבוד אחד, דהיינו שכל הספירות הכלולות במ"ה, הם כבוד אחד ומיוחד^פ, ומבאר כיצד כולם מיוחדים, בגונא דא - באופן זה: אות וא"ו, שבשם המפורש שהוא רומז לתפארת, חשבניה - חשבוננו אחד, כלומר שהוא עולה בגימטריה אחד, כבוד איהו - כבוד הוא, אותיות יו"ד ה"א ה"א,

הארות והערות

וראה עוד מה שנתבאר בהערה בביאור הפסוק. עה. הגר"א. עו. וזהו ששואלים את הרשע את שמו (הגר"א). עז. כלומר כשתדרוש הפסוק על מתכונתו תמצא הראיה, [אבל אין הכוונה למדרש קהלת], או שמא מדרש ידוע היה להם שדרשו בו כן (אור יקר). עה. קהלת (ט, יט): 'פל אשר תמצא ידך לעשות בכתך עשה פי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה'. לפי דרשת הזוהר כוונת הכתוב ששיג את החשבון שלו בכ"ח פרקים שביד, וזהו אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה, כי בשאול אין שם אותם בני אדם שהיה להם בעולם הזה מעשה וחשבון ודעת וחכמה (הגר"א). עט. הגר"א. פ. אור יקר.

שיש בהם שני פרקים (אור יקר). עג. במדבר (יד, יז): 'ועתה יגדל נא פח אדני כאשר דברת לאמר'. לפי פשוטו משה רבינו ביקש שיגדל כח ה' לכבוש את כעסו, ולא לכלות את ישראל בעבור חטא העגל. הזוהר מבאר שבקשת משה רבינו הייתה שיתגבר כח החסד שבספירות, שכ"ח אותיות הם כנגד עשר ספירות שבכל אחת מהם יש חסד דין ורחמים, מלבד גבורה ומלכות שאין בהם אלא דין ורחמים ואין בהם חסד [וכנגדם שתי האגדולים שאין בהם אלא שתי פרקים], ועל זה התפלל משה רבינו שישתלם סוד ההנהגה בכ"ח הנהגות שלמות, ואז הם שמונה עשרה חסד ורחמים, וגוברים על הדין ומהפכים אותו לחסד (אור יקר). עד. הגר"א.

ביאורי הזוהר

כשהכתר עמהם, וכשהכתר מסתלק הוא ענף הכתר משלים [אור יקר].

ספירות, ולזה אמר עשר ולא תשע, שלא נוציא מן החשבון דעת וכתר, זה מפני העלמו וזה מפני שהוא ענף, שאינו ענף אלא

ה"א, וְכָבוֹד אִיהוּ חֲשֹׁבֵן ל"ב, וְאִיהוּ לֵב אֶחָד, וּבְגִינִיָּה אֶתְמַר: 'הוּא מֵרָאָה דְּמוֹת כְּבוֹד יי'. וְעוֹד מָה בְּאֶתְוּי מ"ם ה"א, דְּסָלִיק בְּגִימְטְרִיָּא אֶתְהִי אֲדָנִי, וְחֲשַׁבְנִיה אֱלֹהִים, וְדָא בְּנוֹי דְּשָׁמַא מְפָרֵשׁ, דְּהָכִי סָלִיק אֱלֹהִים בְּגִימְטְרִיָּא בְּנוֹי, וְהָאִי אִיהוּ הַשֵּׁם בְּכַנּוּיוֹ, הַכְּפָא הָכִי סָלִיק [סב, א] אִיהוּ בְּחֲשַׁבְנִיה.

כ"ו כ"פ וא"ו, אִיהוּ יְהוָה אֱלֹהֵי"ם בְּגִימְטְרִיָּא, וא' תּוֹסַפֶּת אֶתְוּי דְּשָׁמַיָּה וּבְגִינִיָּה אֶחָד, וְלָאוּ אִיהוּ בְּגִינִיָּה דְּבַר נֶשׁ דְּאִיהוּ אֶחָד וּבְגִינִיָּה אֶחָד, אֶלָּא קוֹדֶשָׁא בְּרִידָה הוּא הוּא וְשָׁמַיָּה וּבְגִינִיָּה כֻּלָּא חַד.

אַלִּין תַּשַּׁע מֵרָאוֹת חָזָא יְחֻזְקָאֵל מְגוֹ תַּשַּׁע צוּרוֹת אֶתְרַנִּין.

חִיּוּ עֲשִׂירָאָה דְּאִיהוּ כְּתָר מִפְּלָא וּמְכַסֶּה, לֹא גָלִי בִּיה שׁוּם מֵרָאָה בְּעֵלְמָא, הָדָא הוּא דְּכֶתִיב: 'וְאֶרְאָה וְאֶפְלַע עַל פָּנָי' וְלֹא אָמַר מֵאִי חָזָא, בְּגִין דְּאֶתְמַר

פירוש הבהיר

שבשם השם שעולים ל"ב כמנין כבוד, וזהו כבוד אחד, דהיינו שכל הל"ב נתיבות חכמה, שעולים כמנין כבוד, מתייחדים בתפארת^{פא}, וְכָבוֹד אִיהוּ חֲשֹׁבֵן - וכבוד הוא עולה בחשבון ל"ב, וְאִיהוּ - והוא ל"ב אֶחָד, דהיינו שהלב של הספירות, שהוא מצד הנשמה המתפשטת בתוכם, דהיינו החכמה, הוא אחד^{פב}, וּבְגִינִיָּה אֶתְמַר - ובשבילו נאמר: 'הוּא מֵרָאָה דְּמוֹת כְּבוֹד יי', שיחזקאל השיג את החכמה בבחינת התפשטות החכמה, בסוד כבוד ה' ואחדות לב אחד^{פג}.

מפרש את הגימטריות שהן פרפראות למ"ה כמו שאמר לעיל (הגר"א).

וְעוֹד [כ] גימטריות כלולות באותיות מ"ה, שהרי מָה בְּאֶתְוּי - באותיותיו הוא מ"ם ה"א, דְּסָלִיק בְּגִימְטְרִיָּא - שעולות בגימטריה כמנין שמות אֶתְהִי אֲדָנִי, ששמות אלו הם בבינה ומלכות, והם מרכבה לשם הוי"ה שבחכמה ושבתפארת^{פד}, וְחֲשַׁבְנִיה - וחשבוננו עולה גם אֱלֹהִים, שהוא מרכבה לשמות אלו^{פה}, וְדָא - וזה, שם אלוקים, הוא בְּנוֹי דְּשָׁמַא מְפָרֵשׁ - כינוי של שם המפורש, דהיינו שם מ"ה, דְּהָכִי סָלִיק - שכך עולה שם אֱלֹהִים, בְּגִימְטְרִיָּא בְּנוֹי, לומר לך שאין שם אלהים ענין לעצמו אלא לבוש לשם המפורש, וְהָאִי אִיהוּ הַשֵּׁם בְּכַנּוּיוֹ - וזה הוא השם בכינויו, ששם זה הוא בבריאה ששם הוא כינויים^{פי}, וכן תיבת הַכְּפָא, הָכִי סָלִיק^{פז} אִיהוּ בְּחֲשַׁבְנִיה - כך עולה הוא בחשבוננו של שם אלהיים, לומר לך ששם זה הוא כסא לשם הוי"ה.

ומבאר עוד את ענין הכינויים של שם השם שבחכמה.

כ"ו, שהוא גימטריה של שם הוי"ה, מילוי הוא כ"פ וא"ו, שגימטריה שלו היא קי"ג, אִיהוּ - הוא עולה יְהוָה אֱלֹהֵי"ם בְּגִימְטְרִיָּא, וא' תּוֹסַפֶּת, שיש בגימטריה של הוי"ה אלהיים, שהם בגימטריה קי"ד, אֶתְוּי דְּשָׁמַיָּה וּבְגִינִיָּה אֶחָד - מראה ששמו,

דהיינו שם הוי"ה, וכינויו אחד, וְלֹא אִיהוּ בְּגִיּוּנָא דְּבֵר נֶשׁ - ואינו כמו האדם דְּאִיהוּ אֶחָד וְכִנּוּיָהּ אֶחָד - שהוא אחד וכינויו אחד, שהם שני דברים נפרדים, אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא - אלא הקדוש ברוך הוא וְשְׁמִיָּהּ וְכִנּוּיָהּ - הוא ושמו וכינויו פֶּלֶא חַד - הכל אחד.

אֵלֵין תִּשַׁע מִרְאֹת חָזָא יְחֻזְקָאֵל - אלו תשעה מראות שראה יחזקאל, מִגּוֹ תִשַׁע צוּרוֹת אֲחֵרֵינִין - מתוך תשע צורות אחרות, שהוא ראה אותן ביצירה מתוך מטטרו"ן ג.

מבאר שהמראה העשירי, שהיא כתר, אותה לא פירש יחזקאל שהוא מופלא ומכוסה.

חִיּוּ עֲשִׂירָאָה - המראה העשירי, דְּאִיהוּ - שהיא כתר, מְפֻלָּא וּמְכַסֶּה - מופרש ומכוסה, לֹא גָלִי בִּיה שׁוּם מִרְאָה בְּעֻלְמָא - לא גילה בו יחזקאל שום מראה בעולם, הָדָא הוּא דְּכִתִּיב - זהו שכתוב: 'וְאֶרְאָה וְאֶפְלַע עַל פְּנֵי', הרי שהוא ראה מראה, וְלֹא אָמַר מֵאֵי חָזָא - והוא לא אמר מה הוא ראה, בְּגִין דְּאֶתְמַר עֲלֵיהּ - משום שנאמר

הארות והערות

אדנ"י, שהם לבושים לשם המפורש (אור יקר). וראה עוד במדור 'ביאורי זוהר'. פה. ששני שמות אלו הם באצילות, ואלוקים בכריאה (הגר"א). דהיינו ששם המפורש מתלבש בשם אהי"ה שהוא בכינה, ושם אהי"ה מתלבש בשם אלוקים שבכריאה, ולכן הכינה נקראת אלהים, וכמו כן שם המפורש מתלבש בשם אדנ"י שהוא במלכות, ושם אדנ"י מתלבש בשם אלהים, ולכן גם המלכות נקראת אלהים (אור יקר). פו. הגר"א. א. שבריאה [שבה הכינויים] עמהם באחדות כידוע (הגר"א). ב. הגר"א. ג. 'קמראה הקשת אשר יהיה כענן פיוס הגשם פן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה' וְאֶרְאָה וְאֶפְלַע עַל פְּנֵי וְאֶשְׁמַע קוֹל מְדַבֵּר' (יחזקאל א, כח). ד. אור יקר.

פא. שהוא אחד כידוע (הגר"א). ובאור יקר כתב שוא"ו הוא יסוד מלכות ותפארת, ועל ידם נעשה הייחוד. פב. דהיינו שיש לספירות שתי בחינות, האחד לבם וחשקם ותאוותם, שהוא מצד הנשמה המתפשטת בתוכם, כל ליבם אחד ומיוחד, אמנם בבחינת כלים, שהם הספירות, אינם ממש אחד (אור יקר). והגר"א כתב שכוונתו לומר שזהו כוונת הגמרא (סוכה מה, ב) 'מה תמר זה אין לו אלא לב אחד אף ישראל אין להם אלא לב אחד לאביהם שבשמים', ורוצה לומר כזה שכלל המ"ה הוא ל"ב גימטרייה כבוד. פג. אור יקר. פד. הגר"א. דהיינו ששם מ"ה, שהוא שם המפורש, יש לו לבוש, והלבוש הוא המילוי שלו, מ"ם ה"א, שהוא בגימטריה שמות אהי"ה

ביאורי זוהר

והוא בסוד התפשטות האור ממטה למאלה או ממעלה למטה, אי"ן אנ"י [שאין שהוא כתר, הוא אותיות אנ"י, מלכות] דהיינו סוד אני ראשון בכתר ואני אחרון במלכות. או נפרש כי אהי"ה הוא בכינה, ושם יתלבש שם יהו"ה שבחכמה, ואדנ"י במלכות ויתלבש בו שם יהו"ה שבתפארת, נמצאו אלו לבושי שם יהו"ה כמו שפירש בתיקונים (סא, ב) בסוד יאהויה"ה יאהוונה"י, והם עולים כמספר מ"ם ה"א [אור יקר].

[ב] וְעוֹד מֶה בְּאֶתְוִי מ"ם ה"א. דהיינו כי השם מתפשט בעשר ויעלה מ"ה, דהיינו איברי האדם העליון [שעשר אותיות הם עשר ספירות שהם איברי האדם העליון], ועוד יתלבש ויתפשט בסוד מדרגה שניה, דהיינו מ"ה יתמלא מ"ם ה"א, דהיינו לבוש לאדם הנזכר, ושם יהו"ה העליון המתמלא יתלבש סוד כבוד אחד בלבוש איבריו, דהיינו לבושי יהו"ה, בשתי שמות, דהיינו אהי"ה אדנ"י. ועניינו בשתי דרכים, או שנפרש אהי"ה בכתר אדנ"י במלכות,

זיו זוהר

מראשי החיות, דכתיב (יחזקאל א, כב) 'ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא', עד כאן יש לך רשות לדבר, מכאן ואילך אין לך רשות לדבר, שכן כתוב בספר בן סירא במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור, במה שהורשית התכונן אין לך עסק בנסתרות. [חגיגה יג, א]

כתר יתנו לך ה' אלהינו, איהי ידיעת ההוא דאתמר ביה במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור. [רעיא מהימנא תרומה קנח, א]

וראה עוד זוהר פנחס רנד, ב; רעיא מהימנא שופטים רעה, א.

אֱלֹהִים הכסא בחושבן, דתמן י"ה דאיהי חכמה וכינה. [תיקוני זוהר קמא, ב]

עֲלֵת העלות עביד עשר ספירות וקרא לכתר מקור, וביה לית סוף לנביעו דנהוריה, ובגין דא קרא לגרמיה אין סוף, ולית ליה דמות וצורה, ותמן לית מאנא למתפס ליה למנדע ביה ידיעא כלל, ובגין דא אמרו ביה במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור.

[רעיא מהימנא בא מב, ב] ולית עדן אלא כתר עליון דאיהו מופלא ומכוסה ובגין דא אתמר בעדן (ישעיה סד, ג) 'עין לא ראתה אלהים זולתך'.

ואמר רב אחא בר יעקב עוד רקיע אחד יש למעלה